

VLADIMIR MURKO

SUDBINA LITERARNE OSTAVŠTINE I FONOGRAFSKIH
SNIMAKA SRPSKOHRVATSKIH EPSKIH PJESAMA
MATIJE MURKA

Premda je Matija Murko, umrijevši u Pragu 11. siječnja 1952. u 91. godini, doživio štampanje svoga najvećega životnog djela Tragom srpsko-hrvatske narodne epike (Zagreb 1951) u srpskohrvatskom prijevodu umjesto na češkom originalu, za koji ima malo nade da će se u dogledno vrijeme štampati, baš kao i slovensko izdanje uspomena — Spomini (Ljubljana 1951) koje su knjige stigle u Prag dan poslije njegove smrti, ipak preostaje nekoliko zadataka u vezi s njegovom raznovrsnom djelatnošću, koje će biti potrebno ispuniti da se iskoristi bogat materijal što ga je za života sakupio i koji je veoma važan za jugoslavensku, ali i za slavensku filologiju uopće.

I

Od nedovršenih zadataka spomenut ćemo samo najvažnije: 1. Njegova su djela uglavnom veoma nepristupačna, jer su razbacana po različitim slovenskim, srpskohrvatskim, njemačkim, francuskim i češkim časopisima, i zato se nameće neodloživa potreba da se izdaju njegova sveukupna djela, kako je to predložio mađarski slavist E. Angyal u Deutsche Literaturzeitung kao »eine Ehrenpflicht der deutschen und österreichischen Slavisten«. Dosada je to samo djelomično ostvareno, i to u obliku čeških Rozpravy z oboru slovanské filologie (Prag 1937) i Rozpravy z oboru slovanského národopisu (Prag 1947) te slovenskoga izdanja Izbrano delo (Slovenska matica, Ljubljana 1962) u povodu stogodišnjice njegova rođenja, čime se željelo, umjesto predloženih cjelokupnih djela, prikazati barem približno svestranost njegova naučnog rada.

2. Trebalo bi ispitati mogućnosti izdavanja Spomina na srpskohrvatskom jeziku (v. prikaz K. Georgijevića u Južnoslovenskom filologu

XIX, str. 287—304), a isto tako i slovensko ili srpskohrvatsko izdanje knjige *Die Bedeutung der Reformation und Gegenreformation für das geistige Leben der Südslaven* (Prag—Heidelberg 1927), za što se svojedobno posebno zalagao pok. Mijo Mirković, smatrajući — slično kao i F. Wollman — ovu Murkovu knjigu kao jedan od njegovih najznačajnijih i još uvijek zanimljivih radova.

3. Koliko je M. Murku sve do posljednjih dana ležala na srcu narodna umjetnost, dokazuje njegovo posljednje pismo što mi ga je uputio nekoliko dana prije smrti i u kome moli ne bi li se Slovenska akademija znanosti in umetnosti pobrinula da se izda velika zbirka slovenskih narodnih pjesama, kojih je poseban odbor pod Štrekljevim i kasnije njegovim dugogodišnjim predsjedništvom skupio više od 12.000 (v. M. Murko: *Velika zbirka slovenskih narodnih pesmi z melodijami, Etnolog III* i posebno izdanje, Ljubljana 1929).

4. Među neobjavljene radove, što se pretežno nalaze u literarnoj ostavštini, treba spomenuti još i doktorsku disertaciju *Das Adam Glossar*, memorandum o jugoslavenskom pitanju za slovenskoga ministra dra A. Žolgera (1915), raspravu o reformi kalendara te o makedonskom pitanju; tamo se, među drugim brojnim stvarima, nalazi i građa o Pripovijesti o sedam mudraca koju je bio namijenio Ruskoj akademiji, ali se umjesto te teme, koju je već prije obrađivao u štampi, latio proučavanja srpskohrvatske narodne epike (v. Spomini, str. 72—73, 110, 111 itd.).

II

Korespondencija. S obzirom na svestranu djelatnost M. Murka koja ga je dovodila u vezu ne samo sa slavenskim filozozima (u najširem smislu, uključivši ovamo i etnografe) nego i s filozozima drugih naroda s mnogobrojnim stručnjacima najrazličitijih struka te s kulturnim i političkim radnicima različitih naroda, razumljivo je da je njegova korespondencija, vođena na svima slavenskim i brojnim drugim jezicima, izvanredno bogata. Samo primljenih dopisa, odnosno pisama ima oko 19.000. Osim toga, postoji veći broj koncepata odaslanih pisama i predstavki u vezi s različitim službenim aktima, više od 200 kopija poslanih pisama (osobito pošto je 1925. nabavio pisaći stroj) te više poslanih pisama koje pošta nije mogla uručiti ili ih je vratila cenzura jer su bila predugačka, teško čitka ili pisana na nedopuštenom jeziku.

Sudbinu korespondencije odredio je M. Murko svojom posljednjom voljom tako da »sva korespondencija (osim porodične), ukoliko izvire iz vremena prije mog dolaska u Prag (septembar 1920), pripada Narodnoj in univerzitetnoj knjižnici u Ljubljani (NUK), ostala Národnome muzeju u Pragu (također osim porodične)«. Ovu odredbu tumačio je tako da korespondencija koja se odnosi na raniju djelatnost i koja bi morala više zanimati Jugoslavene, pripada Ljubljani, dok bi novija ostala u Pragu, jer se odnosi na drugo doba njegove djelatnosti te bi morala biti od glav-

nog interesa za Prag gdje je toliko radio i kao organizator (Slavenskog seminara, Slavenskog ústava, časopisa Slavia, različitih kongresa i dr.).

Ova raspodjela donekle otežava studij korespondencije, naročito ukoliko se isti dopisnik pojavljuje i u jedno i u drugo doba, što je veoma čest slučaj. U smislu te odredbe rasporedio sam svu korespondenciju prilikom svoga posljednjeg boravka u Pragu (u jesen 1948), koliko je to bilo moguće, uz očevu pomoć, kada nisam znao odrediti pojedinoga potpisnika. Potpisi su, naime, često bili nečitljivi, osobito oni ćirilski, brojna su pisma potpisana samo imenom ili samo prezimenom, neka su čak isključivo stenografirana. Uz nejasne potpise stavljao sam ime i prezime. Pored toga, sastavio sam alfabetske popise pisaca s mjestom i datumom, i to tri popisa za veća razdoblja (od početka do 1917) te četvrti za pisce iz Leipziškog doba (1917—1920) koji, na žalost, zbog nedostatka vremena, sadrži samo pisce.

1. Korespondenciju do 1920. preuzela je 1949. ljubljanska Knjižnica te je prof. Gspan izradio alfabetski popis za sve pisce; njihova su pisma uložena u 56 velikih mapa u kojima je za svakoga pisca rezervirana posebna manja mapa ili barem kuverta. Prepisivanje podataka za pojedina pisma je u toku. Uz pomoć bibliotekara Branka Berčića i Marjana Ozvalda pregledao sam glavni spisak te — prema potrebi — i sama pisma, dodavajući i nadopunjujući ga brojnim imenima, sve to opet uz pomoć pojedinih leksikona i shematizama, a ponajviše moga praškoga popisa u kojemu su često bila označena i zanimanja, odnosno zvanja autora tih pisama. Tim provjeravanjem uspijevalo je katkada raščistiti i po koje nejasno ime pisca.¹ Naravno, još je uvijek ostao neraščišćen stanoviti broj imena te će ubuduće biti potrebno da se i to utvrdi, što meni nije zasada bilo moguće zbog kratkoće vremena. Uz ime svakoga pisca naveden je i broj pisama te godina prvoga i posljednjeg pisma.

Ljubljanska korespondencija sadrži 1775 pisaca i 9146 dopisa, ubrajajući ovamo pisma, dopisnice, razglednice i posjetnice. Začudo, u Ljubljani nisam mogao pronaći 58 pisaca koji se nalaze na mom praškom spisku, među njima, npr., P. Skoka i Gabrijele Preissove.

U spisak nisu ušla različita službena pisma, izvještaji, materijali za kongrese, svjedodžbe i uvjerenja (npr. Miklošičevo o tome što je M. Murko kod njega radio), diplome, zatim ostala građa koja ulazi u literarnu ostavštinu, kao npr. nedovršeni ili neštampani rukopisi, bilješke s predavanja što ih je posjećivao, dnevnik studijskoga boravka u Rusiji (1887—1889) kojim se otac barem djelomično koristio za raspravu V provinciji na Ruskem (Ljubljanski zvon 1889), očeva predavanja održana na različitim sveučilištima i izvan njih, građa za izradbu brojnih rasprava, korekture, te bilježnice s različitih putovanja, naročito onih što ih je poduzimao radi proučavanja srpskohrvatske narodne epike na terenu. U tim se bilježnicama nalaze i brojni podaci o drugim etnografskim pitanjima.

¹ Pri izradbi spiska što ga ovdje donosim služio sam se popisom prof. A. Gspana, a bili su mi pri ruci i bibliotekari B. Berčić i M. Ozvald, pa im i ovom prilikom izričem svoju duboku zahvalnost.

sveučilišna predavanja i druga neka građa pisani su, na žalost, često u potpunosti ili barem djelomično Gabelsbergerovom stenografijom, usklađivanom prema očevim potrebama, te bi proučavanje te građe uzrokovalo, barem u početku, svakojake poteškoće.

Obiteljska korespondencija dospjela je naknadno u Ljubljanu, u NUK, te sadrži oko 4.000 pisama, najviše između oca i majke Gabrijele (umrla 10. XI 1948). Ta se pisma većinom tiču intimnih obiteljskih odnosa (prije i osobito poslije ženidbe 28. XI 1903), ali se među njima nalazi i znatan broj pisama i dopisnica što ih je otac pisao majci s različitih putovanja, naročito s puta kojim je krenuo »tragom narodne epike«. Ta pisma, dakle, prikazuju u znatnom dijelu očev rad na tim brojnim napornim i dugotrajnim, ali i zanimljivim putovanjima. Među njima nalazi se i neki moj izvještaj iz Novopazarskog Sandžaka u desetercima (iz god. 1924).

Iz ostavštine su izbačene prijavnice brojnih studenata za očeva predavanja na različitim sveučilištima, ali sam ipak izradio barem njihov popis.

2. Praška korespondencija i ostala literarna ostavština poslije 1920. predana je u smislu posljednje volje isto tako kao legat Literarnom arhivu Narodnog muzeja u Pragu. Tamo sam još 1948. bio izradio alfabetski popis pisaca, ali ga, na žalost, nema u ljubljanskom dijelu ostavštine.

Međutim, »Literární archiv knihovny Národního musea« u Pragu dopisom od 8. VIII 1963. javlja mi da se ondje priprema popis očeve literarne ostavštine te da će mi u toku jeseni poslati rukopis inventara koji će biti štampan na početku 1964. Istodobno štampanje ljubljanskoga i praškog popisa znatno će olakšati daljnje proučavanje ukupne građe.

Djelomičan popis Murkove korespondencije, koja se čuva u Literarnom arhivu, objavljen je već prije u knjižici: Jugoslavica v Literárním archivu Národního musea v Praze (uredio František Bařha, Prag 1957). Taj popis obuhvaća očeve korespondente zaključno do slova K, ali nije sigurno da li je sasvim potpun. Osim Murkovih jugoslavenskih korespondenata, knjižica sadrži i popis Murkovih pisama čehoslovačkim naslovnícima (br. 382). (Prikaz Bařhine knjižice objavljen je u Historijskom zborníku, Zagreb 1961.). Nastavak popisa sadržan je u brošuri (umnoženoj ciklostilski za unutarnju muzejsku upotrebu) istoga naslova kao i spomenuta knjižica te s podnaslovom Doplňky (Praha 1962, serija Inventáře a katalogy, sv. 6).

Glavni moji podaci o praškoj korespondenciji proizlaze iz izvještaja naučnog suradnika dra Miroslava Laiskea, nekadašnjeg očeva privatnog sekretara, državnom notarijatu I u Pragu od 14. listopada 1953. na osnovu kojega je istoga dana došlo do primopredaje građe u ruke dra Karla Švehle kao direktora knjižnice i Literarnog arhiva Narodnog muzeja. Dr Laiske je, naime, tada — barem privremeno — pregledao i rasporedio korespondenciju i ostalu literarnu ostavštinu.

Sama korespondencija sadrži 9538 pisama, pretežno raspoređenih po godinama (među njima 1828 komada iz različitih vremena i bez datuma).

Ako tome dodamo još 462 pisma koja je dr Laiske izručio, ali ih nije uspio rasporediti, dobit ćemo ravno 10.000 pisama. Odbijemo li od toga 210 koncepata ili kopija poslanih pisama, ostaje još uvijek impozantan broj od 9790 primljenih dopisa.

Spisak dra Laiskea², sadrži i glavne podatke o ostaloj literarnoj ostavštini. U spisku se posebno spominju rukopis (češki) Cesty za srbochorvatskou národní epikou, tri rukopisa drugih radova o narodnoj pjesmi te dva rukopisna odlomka o istoj temi, rukopisna građa za različite radove (Südslavesches Volkslied — 95 listova), etnografska građa (97 komada, uključiv nekoliko pisama), građa uz epiku (126 listova), naučna putovanja (34 izvještaja), utisci s putovanja po Jugoslaviji (37), izvaci iz putnih dnevnika (92 lista). Opsežnija građa o različitim pitanjima što ju je sistematski rasporedio sam Murko obuhvaća, među ostalim, i spisak njegovih praških slušalaca (moj), te građu koja se odnosi na popunu mjesta lektora srpskohrvatskog jezika u Pragu, početke časopisa Slavia, Rukověť slovanské filologie, Slovanský ústav u Pragu, Daničićevu (beogradsku) proslavu (1925), kongres čehoslovačkih etnografa u Brnu (1925), dva bizantološka kongresa, II kongres slavenskih geografa i etnografa u Poljskoj (1927, 203 komada), predavanja na Sorboni (i o srpskohrvatskoj epici), I kongres slavenskih filologa u Pragu (1929), kongres slavenskih geografa u Sofiji (1936), Čehoslovačko-jugoslavensku ligu itd. Pored životopisne i druge građe spominjem još i epsku poeziju (22 komada), La nouvelle poésie épique (18 komada), tekstove predavanja održanih u Pragu izvan sveučilišta (34 komada).

Prilikom primopredaje svega toga materijala dr Laiske je ponovo izrazio pokojnikovu želju da bi i »bogati arhiv redakcije časopisa Slavia (1921—1939) prešao u njegovu ostavštinu kao njezin sastavni dio«.

3. Sama korespondencija i ostala literarna ostavština sadrže, dakle, bogatu građu koja može biti od velikoga značenja za proučavanje ne samo djelatnosti Matije Murka i njegovih veza s učenjacima različitih naroda i brojnih struka nego i djelatnosti tih učenjaka u vezi s proučavanjem historije različitih nauka, kao i kulturnoga, naučnog i političkog života pojedinih naroda, jer je Murko, s obzirom na svoje različite funkcije, morao održavati takve veze, pogotovo pak kao dugogodišnji predsjednik praškoga Slovanskog ústava.

Razumljivo je, dakle, što su se već dosada stručnjaci iz različitih zemalja zanimali za korespondenciju. Tako su se neki zagrebački stručnjaci zanimali za Jagićeva pisma (73 od 1887—1920), Akademija nauka SSSR objavila je 11 očevih dopisa A. A. Šahmatovu (Dokumenty k istorii slavjanovedenija v Rossii 1850—1912) u redakciji B. D. Greškova (1948), a bilo je govora i o objavljivanju očevih pisama drugim ruskim slavistima. R. Fischer označio je (u raspravi Zur Ehrung Matthias Murkos — Zeitschrift für Slawistik, Band VII, Heft 1, str. 150) kao »eine schöne

² Smatram svojom osobitom dužnošću da i na ovome mjestu srdačno zahvalim dru Laiskeu na njegovoj zdušnoj dugogodišnjoj suradnji s pok. ocem, a posebno na brizi koju mu je ukazivao za vrijeme njegove oslabiljivosti i osamljenosti, pogotovo nakon odlaska brata dra Iva iz Praga.

Aufgabe für junge deutsche Wissenschaftler, gemeinsam mit slawischen Fachkollegen Murkos Hinterlassenschaft zu sichten und zu bearbeiten«. Prilikom objave moje rasprave Vzpomínky na cesty Matyáše Murka za jihoslovanskou epikou (u zborniku Franku Wollmanovi k sedmdesátinám, Praha 1958, str. 464—473) izrazio je doc. dr Artur Závodský iz Brna u pismu od 31. V 1957. želju da bi Sborník prací filosofické fakulty brněnské university objavio neka nepoznata pisma poslana mom ocu. Riječ je pri tome prvenstveno o pismima čeških učenjaka. Ako se uzme u obzir broj čeških pisaca iz ljubljanskoga spiska i njihov još veći broj u praškom spisku, neće biti baš lako odrediti odgovarajući izbor. Od Slovenaca korespondencijom se dosada koristio prof. A. Slodnjak, pisac nekrologa pok. ocu i urednik Izbranega dela.

Zanimljiva je i korespondencija s užom porodicom, naročito s mladom braćom Mihom (351 pismo) i Jankom (216 pisama) koje je otac pomagao za vrijeme studija. U tim se pismima mogu naći mnogi podaci o očevu životu i planovima, osobito o putovanjima kroz Bosnu i Hercegovinu u potrazi za narodnom epikom.

Objavljivanje tih pisama iziskivalo bi, s obzirom na bogatu građu, kritičan izbor. U pismima ima, naime, katkada i vrlo delikatnih podataka. Primjera radi navodim da su se ocu poslije objave »Spomini na Ptuj« (Časopis za zgodovino in narodopisje XXVIII, 1933) nećaci nekoga ptujskog građanina zbog pojedinih podataka iz toga članka koji su se odnosili još na god. 1874. grozili tužbom zbog klevete, dok nije urednik časopisa Fr. Kovačič utvrdio u Slovenskom gospodararu da je te iste podatke očev profesor, inače zemaljki poslanik, koji ih je pričao ocu, iznio u istom listu. Tužbom su se, dakle, grozili 60 godina poslije inkriminiranog događaja.

Kako se iz svega što je navedeno vidi, korespondencija pruža zanimljivu građu za rad brojnim stručnjacima različitih struka i naroda.

III

Fonografski snimci srpskohrvatskih narodnih epskih pjesama predstavljaju bolnu tačku literarne ostavštine. Već ovdje napominjem da otac kasnije nije više ograničavao svoja proučavanja epske narodne pjesme samo na pjesme uz pratnju gusala (s jednom ili dvije strune) i drugih glazbala (tamburica, mandolina i dr.), nego ih je proširio i na pjesme bez pratnje na koje je nailazio naročito u Dalmaciji, čak i u Dubrovniku i na otocima. Tamo je, nakon otkrića Hasanaginice iz usta samog Ivana Meštrovića, zatekao na Šipanu staru pjevačicu koja je još poznavala tu čuvenu pjesmu, mada je sam Vuk S. Karadžić bio proglasio da je u narodu već u njegovo vrijeme iščezla. Među snimkama ima i ponešto tužbalica i pravih lirskih pjesama.

Otac je prvobitno proučavao hrvatskosrpsku narodnu pjesmu na osnovu različita štampanog i rukopisnog materijala, ali je vrlo rano spo-

znao da je do istinitih i pouzdanih podataka o njezinu stanju te načinu izvođenja i života moguće doći samo na terenu, i to uglavnom u normalnoj sredini samih pjevača u kojoj oni žive zajedno sa svojom publikom.

1. Putovanja

Dok je na prvom putovanju kroz Bosansku krajinu (1909) radio bez fonografskog aparata, uglavnom s muslimanskim pjevačima, među kojima su neki dvadeset godina prije kazivali svoje pjesme za izdanje Matice hrvatske, te je već tada mogao primjetiti znatne razlike u dužini i dikciji, manje pak u sadržaju istih pjesama iz usta istog pjevača, pošao je na drugo putovanje (1912) kroz sjeverozapadnu Bosnu s fonografskim aparatom Bečke akademije znanosti, a zatim i na treće putovanje (1913) kroz srednju Bosnu i Hercegovinu, pošto je bio utvrdio da je fonografski aparat, ma i u onom ondašnjem nezgrapnom i tehnički nesavršenom obliku, ipak dragocjen pomagač u istraživanju i očuvanju narodne pjesme. Aparatom, smještenim u tri sanduka i teškim 75 kg, moglo se putovati samo u fijakeru, što je donekle ograničavalo snimanje na naselja pored puta. Četvrto putovanje, pripremanje za ljeto 1914. u sjeveroistočnu Bosnu, Srbiju i Crnu Goru, spriječio je prvi svjetski rat. Prethodne izvještaje (Bericht) o drugom i trećem putovanju objavio je u Sitzungsberichte Bečke akademije (173. i 176. Band), a podatke o fonografskim snimcima u Bericht über phonographische Aufnahmen epischer, meist mohammedanischer Volkslieder im nordwestlichen Bosnien im Sommer 1912 (XXX. Mitteilung der Phonogramm-Archivskommission der kaiserl. Akad. der Wiss. in Wien, 1915) te Bericht über phonographische Aufnahmen epischer Volkslieder (dakle ne više prvenstveno muslimanskih nego i kršćanskih) im mittleren Bosnien und in der Herzegowina im Sommer 1913 (XXXVII. Mitteilungen iste komisije, 1915). Traženju Bečke akademije da za nju napiše opširnu sistematsku studiju o srpskohrvatskoj narodnoj epici, ponovljenom još poslije rata, nije se mogao odazvati, želeći prethodno proučiti stanje epike na ostalom srpskohrvatskom području jer bi mu tek takav upotpunjeni studij omogućio iznošenje konačnih i potpunih zaključaka o svim glavnim problemima narodne epike.

Već je prije u svojim raspravama nagovarao domaće stručnjake da svaki u svom kraju proučava i skuplja epske pjesme — osobito u zimsko doba kada pjevači-seljaci imaju više vremena i raspoloženja nego ljeti za vrijeme glavnih poljskih radova (jedino je tada mogao sam dolaziti na teren). Budući da ta nastojanja nisu urodila očekivanim većim uspjehom, odlučio je već u starim godinama da ponovo nastavi sam svoja proučavanja na preostalom još terenu, koji se pokazao mnogo opsežnijim nego što je sam u suglasnosti s drugim stručnjacima smatrao. Naročito ga je iznenadila znatna rasprostranjenost narodnih pjesama u Srbiji (čak u Resavi), dakle izvan ijekavskih krajeva, te u Dalmaciji, čak u Dubrovniku i na otocima (Hvar, Korčula, Šipan), gdje su osobito žene sačuvale narodne pjesme bez pratnje gusala.

Već je 1924. pošao na naporan i opasan put kroz zapadni Novopazarski Sandžak (v. La poésie populaire épique en Yougoslavie au début du XXe siècle, Pariz 1929, u kojoj je barem djelomično iskori-

1927
stio i podatke skupljene u Bosni i Hercegovini). Na tom sam ga putovanju pratio kao fotograf, jer ni na tom ni na onom drugom, kraćem putovanju kroz Makarsko primorje (1927) nije raspolagao fonografskim aparatom.

Glavni naponi čekali su ga u 1930-1932. Kao što je morao 1924. u starosti od 63 godine učiti jahati da bi katkada i tri uzastopna dana proveo na konju, tako je morao jahati i na ovim posljednjim putovanjima u starosti od 69-71 godine u različitim tada još nepristupačnim krajevima — čak i na magarcu i to još na samaru.

God. 1930. proputovao je, najprije u mojoj pratnji, dio sjeverozapadne Srbije, istočnu Bosnu i dio Crne Gore, a kasnije u pratnji moga brata inž. Stanka, koji je 1943. pao na Ilovoj gori, preostalu Crnu Goru, Metohiju, Staru Srbiju i istočni dio Novopazarskog Sandžaka. Na tom smo putu imali uza se fotografski i dva (umjesto jednoga) fonografska aparata, dok je u 1931. u bratovoj pratnji prošao kroz srednju i jugozapadnu Srbiju, čak i Resavu, te preostale krajeve jugoistočne Bosne (Višegrad, Goražde, Foču sve do Sarajeva) te brdske predjele Dalmacije. Putovanje u 1932. (opet u bratovoj pratnji) bilo je posvećeno domovini I. Meštrovića te preostalim dalmatinskim krajevima: Dubrovnik s okolicom, otoci, Boka kotorska i Crnogorsko primorje.

Putovanja u 1930-1932. obrađena su već u spomenutom radu *Tragom srpsko-hrvatske narodne epike* u izdanju Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti s podnaslovom *Putovanja u godinama 1930-1932*. Prva knjiga sadrži i pregled tih putovanja (str. 27-29), druga knjiga, pored brojnih fotografskih snimaka pjevača, njihovih glazbala i sredine, još i različitu etnografsku građu te geografsku kartu o svim očevim putovanjima tragom narodne epike s mojim primjedbama (str. 903-904): iz nje se može otprilike odrediti područje u kojemu je za očevih putovanja epika još živjela, mada je u međuvremenu ovdje-ondje već izumrla, ali u mnogo laganim tempu nego što su to 1931. predviđali, među ostalima, jedan pravoslavni i jedan muslimanski literarni stručnjak u Sarajevu (Jovan Kršić i Hamdija Kreševljaković). U dodatku rukopisa iz 1944. primjetio je otac da će sigurno drugi svjetski rat sa svojim često individualnim junaštvima pridonjeti oživljavanju epske pjesme. U drugoj knjizi štampana je i bibliografija djela M. Murka, posvećenih srpskohrvatskoj i slovenskoj narodnoj epici (str. 905-908) u kojoj su sadržane i brojne rasprave i knjige iz godina poslije ovih putovanja, napisane na srpskohrvatskom, češkom, njemačkom i francuskom jeziku.

Sama knjiga ne predstavlja nikakav putopis; ona pretežno obrađuje sva glavna pitanja koja se odnose na narodnu epiku prvenstveno na osnovu podataka skupljenih na ovim putovanjima, a koristeći se djelomično i rezultatima prošlih putovanja, mada su mnogi stručnjaci očekivali da će to biti potpun sistem srpskohrvatske narodne epike na osnovu svih očevih putovanja i studija. Sva je sreća što je, i pored svojih godina, završio rukopis barem u spomenutom opsegu (ukupno 937 strana), premda je bio svjestan i tih nedostataka te je želio izraditi potpun sistem u kome bi bio posvetio više pažnje i narodnoj epici drugih naroda, po-

čevši s Homerom, kako su njegove studije već bile dale povoda različitim komparativnim studijama o narodnoj epici uopće. Naročito cambridgeski profesori Milman Parry te poslije njegove smrti Albert Bates Lord (Srpskohrvatske junačke pjesme, skupio M. Parry, uredio A. B. Lord, 2 knjige, izd. Srpska akademija nauka i Harvard University Press, Beograd i Cambridge 1953, 1954) nastavili su bili već poslije 1933. očev rad na terenu, tada već s usavršenijim gramofonskim aparatom, a kasnije i s magnetofonom te se je A. B. Lord u svojoj najnovijoj knjizi *The Singer of Tales* (Cambridge 1960) u suradnji sa svojom suprugom, profesoricom klasične filologije, koristio djelomično očevim, a naročito pak Parryjevim i svojim proučavanjima na terenu za svoju komparativnu studiju o narodnoj epici uopće.

2. Fonografski materijal

Očev fonografski materijal moramo, dakle, rasporediti uglavnom na dva dijela: putovanja iz god. 1912-13. i ona iz god. 1930-32. Bečki materijal sadrži iz godine 1912. 46, a iz 1913. samo 36 ploča, dakle ukupno 82 ploče. Praški materijal iz godine 1930. 208, iz 1931. 96, iz 1932. god. 45 ili ukupno 349 valjaka, u svemu, dakle, 431 snimak. Na nekim pločama (odnosno valjcima) nalazi se i više pjesama istoga pjevača, uglavnom početak pjesme, katkada i samo pjevanje bez gusala ili drugog glazbala ili samo guđenje, katkada i pretpjevi i snimke više pjevača na istoj ploči — valjku, već prema kakvoći pjevača, većoj ili manjoj poznatosti pjesme, jer je otac uhvatio i veći broj dotle nepoznatih i neštampanih pjesama. Opseg snimka zavisio je, na žalost, često i o broju raspoloživih ploča ili valjaka.

Dok je na putovanjima za Bečku akademiju samo rijetko snimao od istog pjevača pjesmu u dužini više od jednog valjka, jer je takav rad s jednim fonografskim aparatom, zbog potrebnoga prekidanja inače samo odabranih boljih pjevača u vezi s namještanjem nove ploče (valjka), uzrokovao znatne poteškoće (pjevač obično nije znao nastaviti s pjevanjem upravo na onom mjestu gdje je bio prestao), raspolagao je otac u 1930—1932. (v. Vladimir Murko: *Moji spomini na očetovo potovanje po sledovih srbsko-hrvatske narodne epike*, Ptujski zbornik, Ptuj 1953 sa dva Edisonova fonografa s prilično zastarjelom tehnikom, ali mnogo lakša nego što su bili oni iz god. 1912—1913. To je omogućivalo i neprekidno snimanje nešto dužih pjesama (umjesto samih početaka), dva puta čak u dužini od 7 valjaka (br. 76—82 te 85—91 popisa fonograma iz god. 1930., v. *Tragom II*, str. 540—555). Neprekidni su snimci mnogo važniji jer se pri prekidanju dešavalo ono što je otac utvrdio još 1909. tj. da pjevači mijenjaju često čak i sam početak (prvi deseterac) pjesme, osim ako su posrijedi čisti recitatori, osobito učesnici guslarskih utakmica, na kojima se cijenilo prije svega, osim umjetničkog načina izvođenja, da li se tekst u potpunosti slaže s Vukovim tekstom.

Stoga, su naročito bolji pjevači, koji sami slažu ili barem mijenjaju pjesme već prema raspoloženju, pažljivosti i zahvalnosti publike, doda-

jući nove deseterce ili skraćujući njihov broj, privlačili očevu pažnju, dok od natjecatelja ili »utakmičara«, kako ih je nazvao pokojni brat, nisu očekivali mnogo novoga ni M. Parry i A. B. Lord.

1912. Njihove nove moderne metode — rad s električnim gramofonom, a u najnovije vrijeme i s magnetofonom omogućuju sada snimanje i mnogo dužih pjesama, koje su sačuvane osobito kod muslimana, pa je A. B. Lord snimio jednu pjesmu od 12.312 deseteraca! Za ilustraciju uspješnosti novih metoda navodim da je otac na drugom putovanju (1912) uspio snimiti na jednu ploču katkada samo 5 deseteraca, a najviše 17, što dokazuje i lagan tempo ovih krajiških pjevača. Nasuprot tome, u Hercegovini su (1913) svega dva pjevača ostavila na ploči manje od 20 deseteraca, dok je jedan postigao čak 30 stihova. To dokazuje i brži tempo pjevanja hercegovačkih pjevača, ali i mnogo teže zapisivanje tekstova koje često nisu uspjeli zapisati ni najbolji mjesni stenografi, mada su deseterce podijelili među dva stenografa!

Edisonov fonograf na koji su snimljeni praški snimci omogućivao je snimanje najviše do 4 minute. Popis fonograma pokazuje da je veći broj valjaka dostigao do 41 deseterac, dok se kod mnogih njihov broj na osnovu očevih, bratovih i mojih zapisa ne da utvrditi nego je potreban studij samih valjaka.

Ove brojeve navodim radi toga da bi se mogao barem otprilike odrediti broj snimljenih deseteraca (i drugih stihova) koji bi eventualno došli u obzir za štampanje, za koje se posebno zauzima prof. Lord. Od broja ponijetih ploča — valjaka treba odbiti one koji su se pokvarili već prije upotrebe (na putu) ili su bili već od početka, zbog različitih tehničkih nedostataka neupotrebljivi ili su se kasnije na putu slomili. Kad bismo, dakle, uzeli u obzir 46 ploča iz god. 1912. s prosječno 15 stihova, zatim 36 ploča iz god. 1913. s prosječno 25 stihova, te 349 valjaka iz 1930—1932. s prosječno 35 stihova, dobili bismo 690 za 1912., 900 za 1913. i 12.215 za 1930—1932. (to je samo broj najduže Lordove pjesme!), ukupno, dakle, oko 13.800 fonografski snimljenih stihova, što bi već predstavljalo lijepu zbirku.

Tom bi broju trebalo dodati zabilježene tekstove, jer se svaki tekst, određen za fonografiranje, najprije zapisivao prema pjevačevu kazivanju, nadalje prilikom probnog snimanja u fonograf, i konačno fonografirao. Katkada postoje i četiri teksta ili su otac ili drugi prisutni stručnjaci bilježili barem razlike između kazivanoga, probnoga i snimljenog izvođenja. Osim toga, otac je često sam bilježio i čitave pjesme bez fonografiranja ili tekst poslije prestanka fonograma; neke tekstove svojih pjesama dali su mu i sami pjevači ili su njihove pjesme zabilježili drugi. Ukupan broj tako zabilježenih pjesama i stihova, naravno, nemoguće je odrediti bez temeljita proučavanja samih snimaka i zapisa. Usto su i očeve snimke — slično kao i Parryjeve i Lordove — pokazale nevjerojatne razlike između broja stihova iste pjesme istoga pjevača. Tako je isti odlomak jednog pjevača pri kazivanju brojio 15, a pri snimanju samo 8 stihova! To se može dogoditi samo kod pravih pjevača, dok je kod čistih recitatora nemoguće.

Prije spomenuti maksimum snimljenih stihova treba, na žalost, osjetno smanjiti zbog kasnije sudbine koja je zadesila očeve snimke, i to kako bečke, tako i berlinske.

3. Bečki snimci

Za bečke snimke javio mi je nekoliko godina poslije rata dvorski savjetnik dr August Loehr da su ploče 1945. prilikom uličnih borbi propale. Kad sam kasnije čitao da je jedna zgrada Bečke akademije djelomično izgorjela, moj je očaj bio još veći. U međuvremenu sam ipak iz jednoga pisma saznao da sudbina snimaka nije tako strašna. Prilikom posjeta Phonogramm-Archivu Akademije bio sam veoma ugodno iznenađen kad mi je njezin direktor univ. doc. dr Walter Graf izjavio da je vijest o propasti samih ploča doduše istinita, ali mi je ipak mogao pokazati ne samo metalne ploče na koje su bile još na vrijeme preneti svi originalni snimci nego i sve očeve bilješke koje su se odnosile na pojedine ploče, dakle i različite tekstove. Osim toga, izjavio mi je da bi Bečka akademija u najvećem opsegu surađivala u pripremama za eventualno štampanje snimaka koji se kod nje nalaze. S obzirom na moje tadašnje podatke o sudbini praških valjaka, bio sam uistinu dirnut uzornom pažnjom bečke Akademije.

Ujedno sam sa dr Grafom razgovarao i o mogućnosti konzerviranja drugih snimaka te prenošenje na magnetofonske vrpce. Kao što smo već utvrdili, zapisani i snimljeni tekstovi istoga pjevača često se uvelike razilaze ne samo po dikciji nego čak i po dužini pjesme (broju stihova). Osim toga, već smo iznijeli poteškoće sa zapisivanjem te čak stenografiranjem pjesama, osobito ako zapisivači ne razumiju lokalni dijalekt. Koliko teže je, dakle, zapisivanje teksta na osnovu fonograma te eventualno još i zapisa teksta, naročito kad bi taj posao obavljalo lice kome odnosni dijalekt nije dovoljno poznat i kad je pjevač pjevao nejasno, što je otac primjećivao osobito kod krajiških pjevača.

Ako se, naime, isti valjak (ploča), izrađen od parafina, okreće češće, da bi se došlo barem do sve većeg broja jasnih odlomaka (riječi i stihova), ova se osjetljiva masa brzo troši i tekst postaje sve nejasniji. Magnetofon omogućuje da se tekst ploče — valjka prenese na vrpcu (1 kalem može trajati čitav sat) te se tekst može slušati dokle god se ne utvrde sve ili gotovo sve nejasnosti. Moguće je (zbog znatne brzine pjevačeva pjevanja u nekim krajevima, kao npr. u Hercegovini) okretati magnetofonsku vrpcu i laganijom brzinom, no pri tom trpi donekle ton. Na taj bi način bilo, dakle, moguće odrediti, makar i s malo većim novim troškovima, dotle neodređene ili nejasne tekstove. Sam je otac, doduše, o fonografskim snimcima bio drugoga mišljenja, da se, naime njima ne može koristiti za određivanje tekstova, sve dok se ne pronađe bolja metoda za njihovo čuvanje i reproduciranje.

4. Praški snimci

Sudbina praških valjaka mnogo je žalosnija. Iz očevih Uspomena proizlazi da je Slovanský ústav po nalogu prof. G. Gesemanna naredio

Berlin
arhiv

»tonskom tehničaru« (Tontechniker) Jurju Arbatskome (rusom emigrantu) da odnese u Berlin 53 valjka u studentske svrhe, osobito radi proučavanja, ne bi li se mogli galvanizirati da postanu postojaniji. Ti valjci koje su u Berlinu — prema nekim informacijama — proučavali i profesori G. Becking (umro 1945) te Franz Saran naročito sa muzičkoga glodišta, propali su navodno prilikom uličnih borbi god. 1945.

Sam Slovanský ústav nema podataka o tome kome su bili poslani valjci. Uzaludni su ostali moji brojni pokušaji da preko berlinskih slavišta s jedne i druge strane granice (prof. Vasmer, Bielfeldt i dr.) saznam što god o sudbini tih snimaka. Dobio sam, doduše, podatke za 20 snimaka pjevača Tanasije Vučića, ali se očevim valjcima nije mogao pronaći nikakav trag. Bez odgovora ostala su i moja brojna pisma što sam ih slao J. Arbatskom, najprije u Zapadni Berlin, a kasnije u razna mjesta u SAD u kojima je djelovao kao sveučilišni profesor i komponist. Od SÚ nisam, na žalost, mogao dobiti ni podatke o tome koji su valjci poslani, te postoji bojazan da su odabrali možda baš najbolje, kod dužih pjesama možda baš početke. Poslije propasti berlinskih snimaka otac iznosi u Spominima (str. 243) da je ostalo za studij oko 200 valjaka. Taj niski broj iznenađuje, jer je od 349 valjaka i nakon odbitka berlinskih (53) i sasvim neupotrebljivih (neupotrebljenih i naknadno slomljenih) moralo ipak ostati nešto više.

Preostali praški valjci bili su (prema informaciji SÚ iz 1960.) 1955. preneseni u njegove nove prostorije, ali je jedan njihov dio (7 kutija) bio uništen požarom u skladištu. Stanje preostalih snimaka »s obzirom na nepostojanost materijala itd. nije zadovoljavajuće«. Kako neki moji praški prijatelji nisu nikada ništa čitali o nekom požaru u SÚ te bi sedam prvobitnih kutija moralo sadržavati po 25. ukupno dakle 175 valjaka, pošao sam u svom očaju za novim informacijama (u prosincu 1962) i te su bile nešto povoljnije. Valjci, navodno, brzo oksidiraju te postepeno gube na kakvoći. Osim toga, veliko je pitanje da li bi SÚ imao sredstava da se sadržaj valjaka prenese na matrice. Tome treba dodati da se po najnovijim informacijama (od srpnja o. g.) SÚ nalazi u likvidaciji te će valjda ostati samo još kao sastavni dio »Ustava za češki jezik«.

Glavno je da valjci nisu postali žrtvom požara. Oni su se nalazili u nekoj prostoriji SU u kojoj se normalno nije ložilo. Kada je nekom prilikom u toj prostoriji trebalo raditi duže vrijeme, te u njoj ložiti, zapalila se prašina u blizini peći i rastopila voštana naslaga valjaka iz jedne kutije. Inače, zasada nije bilo moguće utvrditi ni ukupan broj preostalih valjaka, a još manje preostale redne brojeve valjaka prema njihovom nopolisu objavljenu u Putovanjima.

Prag

Ne preostaje, dakle, druga mogućnost nego utvrditi u Prazi na licu mjesta sudbinu preostalih valjaka. Osim toga, bilo bi korisno da koja jugoslavenska ustanova stupi u dodir sa SÚ te da se utvrdi mogućnost ustupanja tih valjaka Jugoslaviji radi eventualnoga proučavanja i objavljivanja toga materijala koji je bio skupljen prije oko trideset godina te se danas barem jednim znatnim dijelom ne bi više mogao naći na terenu.

Osim toga, došlo bi u obzir i proučavanje, a eventualno i objavljivanje očevih bilježnica, ispisanih na raznim putovanjima trgom hrvatskosrpske narodne epike. Te bilježnice imaju 3418 strana i sadrže, pored samih tekstova snimljenih pjesama s različitim varijantama, i brojne podatke o pjevačima s kojima je otac radio, uključiv pjevače koje nije snimio ni fotografski ni fonografski. Bilježnice sadrže i drugu bogatu jezičnu i etnografsku građu u kojoj su svakako sačuvani i podaci koji se danas više ne bi mogli pronaći. Štampanje ovih bilježnica posebno preporučuje i prof. Lord. One se čuvaju u Bečkoj akademiji, u Narodnoj in univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani i u Literarnom arhivu Narodnog muzeja u Pragu.

Izneseni podaci pokazuju kako naše i strane literarne i kulturne historičare, lingviste te naročito etnografe očekuje bogat i zanimljiv rad u vezi s proučavanjem korespondencije i ostale literarne ostavštine Matije Murka.

POPIS KORESPONDENATA M. MURKA

Korespondencija do god. 1920. (čuva se u Ljubljani)

Abram Philipp 1 b. d.	Armin Achim von Hans 4 1901—12
Abrikosov Lev 1 b. d.	Arnold Robert 10 1897—1906
Abrikosova Marija 1 b. d.	Asbóth Oskar 8 1895—1920
Abrikosova Nadažda Nikol. 19 1896—1900 (Kramářová Nad.)	Ascher Moritz 9 1902—09
Achleitner Arthur 2 1918	Aschner R. 1 1897
Ackermann Theodor 1 1909	Asylverein der Wiener Universität 1 1906
Aerenthal Alois Leopold 2 1899, 1908	Aškerc Anton 11 1899—1902
Agence Polonaise de Presse, Paris 1908	Atteneda J. 1 1887 (Atteneder?)
Ajanović Hamzaliya 7 1915—17	Auersperg Leopold 1 1916
Ajzenberg Sergej 2 1925 (Akademija nauk SSSR)	Auředníček Jan 1 b. d.
Akademie der Wissenschaften in Wien 13 1911—1919	Auředníček Otakar 1 1902
Alscher Rudolf 1 1902	Auskunftsbureau d. Oesterreich. Gesellschaft vom Roten Kreuz 1 1914
Amalthea Verlag 1 1927	Auspitz Leopold 1 b. d.
Ambrožič Matija 1 1913	Ausschuss für volkstümliche Universitätsvorträge Graz: Bauer Adolf
Amelang Verlag 78 1900—1923	
Ančik Pepo 1 1907	Babich von (Felmarschalleutn.) 1 b. d.
Andraš fra 1 1909	Babinger Franz 1 1919
Andree Richard 1 1896	Babnik Alice 8 1884—1908
Andrejka Jernej 2 1898, 1902	Babnik Friderik 2 1884
Andrejka Rudolf 1 1918	Babnik Friderik ml. 4 1907—16
Andres 1 1899	Babnik Janko 180 1883—1920 plus 3 b. d.
Andrian Werburg Ferdinand 17 1894—1918	Babnik Ludvik 1 1902
Andrić Nikola 12 1890—1915	Bahmetjev P. 2 1907
Apih Josip 3 1902—1907, pripis pisma G. Einspielera 30. VII 1897	Bahr Hermann 3 1897—99
Aranzo Josip 1 1890 (Avanzo?)	Bajza Josip 1 b. d.
Arbesser Rastburg Caesar 1 1917	Balzer J. 2 1902, 13
Arch Julija 1 1911	Bankov A. 1 1900
Arhangelski A. S. 3 1897—1903	Barabasz Stefan 2 1912—13
Arnejc Janez 12 1905—20	Barac Antun 2 1926—27
	Barbulescu Ilie 1 b. d.

- Barle Janez 2 1916—17
 Barle Josip 2 1894, 1900
 Barolin Johannes 1 b. d.
 Barrios Benet R. 1 1914
 Bartel Anton 26 1890—08
 Bartoli Matteo 1 b. d.
 Bartoš Simon (Mládenecký klub) 1 1906
 Bartulović Niko 2 1918, 19?
 Baš Lovro 1 1907
 Batjuškov Fedor 1 1888
 Baudoin de Courtenay Jan 19 1897—1909
 Bauer Adolf 3 1907—16
 Bauer Mela 1 1900
 Bauer Wilhelm 8 1918—20
 Bayerisches Kreisarchiv Nürnberg 2 1919—20
 Bechert M. 1 1918
 Becker Philipp August 2 1909, 13
 Beckmann H. 1 1920
 Behrend Fritz 1 1909
 Beigel St. 1 1913
 Belić Aleksandar 3 1905—20
 Bélohoubek Antonín 1 1902
 Belović-Bernadzikowska Jelica 5 1912, 14
 Benkovič Ivan 1 1905
 Benthaim (grofica) 4 1906—07: Kultur der Gegenwart
 Beranič Davorin 3 1912—13
 Berbuč Ivan 1 1910
 Berčić Petar 4 1913—14

 Bergen Alfred — K. Glossy 1 1914
 Berneker Erich 35 1906—20
 Berneker Franc 7 1898—1907
 Beseda Mětanská, Praha 1 1902
 Beškenadze A. 2 1907, 09
 Bethe Erich 6 1915—20
 Bezjak Janko 13 1885—1907
 Bezzenberger Adalbert 1 1906
 Bežan Matej 14 1884—1902
 Bežek Viktor 32 1895—99
 Biallas P. Fr. 2 1918
 Biblioteka Matice Srpske 1 1913
 Bidlo Jaroslav 4 1902—20
 Bielawski 1 1893
 Bileg J. 1 1896
 Bilinski Claudius 10 1892—1904
 Bindthner Th. 1 1915
 Binički Josip 2 1910—11
 Bloch Franz: Lese- und Redehalle der deutschen Studenten in Prag
 Bobčev Stefan 1 1903
 Boehme: Sächsisches Ministerium des öffentlichen Unterrichts
 Bogdanović David 5 1913—17
 Bogdanović Pera 1 1910
 Böhm Gabriel 1 1918: (Handelshochschule München)

 Böhm, Gebrüder 1 1918
 Böhm Ludvik 15 1892—1902
 Bohner M. J. 14 1908—14
 Bolte Johannes 6 1902—19
 Boranić Dragutin (ili A.?) 1 1909
 Borić V. 1 1918
 Bormann Eugen 1 1913
 Borůvka Otakar 7 1907—15
 Bosanac Stjepan 1 1912
 Bouchal Leonard 18 1901—16
 Bo-sen 1 1919
 Bráfová Libuše 3 1918—20
 Brandeis Arthur 2 1902, 14
 Brandenburg Erich 3 1918—20
 Brandt Roman Fed. 3 1888—89
 Bratina Janko 55 1908—20
 Breitkopf & Härtel 1 1901
 Breljaković Josip 1 1909
 Bremer Otto 1 1902
 Brenner O. 1 1902
 Breyer Mirko 9 1906—17
 Brezina V. (Naturhistor. Hofmuseum, Beč) 1 1892
 Breznik Anton 28 1900—18
 Brezovnik M. Vladimír 2 1910—11
 Brinker J. R. 3 1904—06
 Brlić Dobroslav 1 1906
 Broch Olaf 15 1895—1915
 Brock Martin 1 1920
 Brockelmann Karl 4 1919—20
 Brockhaus Friedrich Arnold 8 1895—1920
 Brockhausen Karl 5 1897—1907
 Brockhauser E. 1 1898
 Bronner Ferdinand 1 1908
 Brotanek Rudolf 2 1902, 17
 Bruck-Auffenberg Natalie 1 1902
 Bruckmanskij 1 1894
 Bruckmann F. 2 1916
 Brückner Aleksandar 5 1889—1918
 Brugmann Karl 17 1916—19
 Brugmann Valeska 2 1917—19
 Buchner Georg 6 1889—92
 Buchta Olga 3 1898
 Bučar Franjo 5 1909—27
 Bučar Julij 1 1913
 Bugarski Lazar 1 1928
 Bujas Ramiro 23 1903—12
 Bukvić Mihajlo 5 1904—05
 Bulić Branimir 1 b. d.
 Bulić Franjo 10 1905—20
 Bunzel Julius 2 1915—16
 Burian Richard 2 1920
 Buschan Georg 1 1919
 Byloff Friedrich 4 1910—14
 Bystron Jan 9 1891

 Cankar Izidor 1 1911
 Carić Jakov 2 1911, 13
 Castle Eduard 3 1908
 Cathrein Alois 1 1898

- Celichowski 1 1888
 Cerar Danilo Anton 1 1917
 Cerjak Josip 1 1897
 Chervin 1 1901
 Chodounský Karel 1 1907
 Christiani W. 2 1911, 12
 Cilensek Martin 3 1903
 Ciocan Johann 1 1907
 Ciperle Josip 1 1900
 Ciprijan, pat. 1 1916
 Cizel Josip 5 1902—17
 Cizerl Marija Fed. 1 1912
 Clary-Aldringen Manfred 1 1916
 Collas Karl 1 1909
 Conev Boris 6 1905—10
 Cornicelius Max 8 1917—20
 Cornu Adolf 1 1915
 Cornu Julius 7 1906—15
 Cornu M. T. — Klückauf 1 1915
 Coronini Alfred 1 1900
 Creizenach Aletta 1 b. d.
 Creizenach Wilhelm 2 1897, 1901
 Cremer Paul 1 1915
 Croisetov A. C. (?) 2 1907—8
 Cross Samuel H. 3 1912—13
 Cuntz Otto 2 1903, 11
 Cvijanović Svetislav 1 1911
 Cvijić Jovan 4 1902—08
 Cvitaš (satnik) 1 1898
 Czarnecki Z. 1 1889
 Czwikliński Ludwig 3 1916—17

 Čarda Frn. 1 1898
 Čerin Josip 2 1898
 Čermak Dominik 1 1889
 Čermák E. 1 1898
 Černý Adolf 6 1898—1902
 Česká akademie věd 1 1905
 Český výpomocny spolek, Petrograd
 1 1888
 Čiček Bonaventura 1 1884
 Čičić Augustin 2 1915, 16
 Čitalnica v Gradcu 5 1915—18
 Čremošnik Gregor 53 1912—20
 Čurin Cyril 5 1915—16

 Čurčić Vejsil 1 1914
 Čurčin Milan 24 1905—20

 Dadelsen (odvjetnik, Leipzig) 1 1920
 Dahlke Oskar 3 1920
 Daniček M. 1 1900
 Daniel Vera 1 b. d.
 Dantscher Viktor 2 1915, 17
 Debevec Josip 1 1906
 Dečko Ivan 6 1885—1905
 Defranceschi Peter 1 b. d.
 Dekanat der philosoph. Fakultät
 Leipzig
 Delles Anton 1 b. d.
 Dermota Anton 3 1902—09

 Des Condres Theodor 3 1917
 Desnica Vladan 1 1913
 Despotović Petar 2 1885
 Detiček Milan 1 1906
 Detke Johannes 6 1917—18
 Dettner Ferdinand 10 1886—1903
 Detterich, : Dettner
 Deutsch-Österreichische Literatur-
 gesellschaft 2 1898
 Deutsch-Ukrainische Gesellschaft,
 Berlin 2 1918
 Deutsche Gesellschaft zum Studium
 Osteuropas, Berlin 1 1918
 Dev Mira 1 1903
 Deželić Velimir 1 1902
 Diederich Eugen 5 1916—20
 Diehl Hana 1 1917
 Diels Paul 3 1917—19
 Dieterich Karl 8 1903—18
 Dieterichsche Buchhandlung 2 1917
 Dittrich O. 1 1919
 Dlustuš Milena 1 b. d.
 Dobrucký Božidar 2 1918
 Dobruský V. 2 1910
 Dobrzycki Stanislav 6 1910—20
 Dobržanski Ivan 1 1912
 Dolenc J. 1 1886
 Dolenc Metod 7 1887—1920
 Dolenc Rihard 1 1912
 Dominkuš Ferdinand 3 1885—87
 Dominkuš Marija 2 b. d.
 Dominkuš Matilda 3 1885—1902
 Donau-Dampfschiffahrts-Gesell-
 schaft 1 1900

 Donda Karel 1 1902
 Dopsch Alfred 5 1900—10
 Dorčić Ivan 1 1908
 Doritsch Alexander 10 1900—18
 Draganov Petr Dan. 1 1888
 Draženović Josip (?) 1 b. d.
 Drechsler Branko 36 1909—20
 Dreszler Carl 1 1906
 Drozda Josef 2 1902
 Drtina František 4 1901—03
 Drucker Adolf 1 1914
 Društvo slovenskih profesorjev 1 1908
 Družba sv. Cirila in Metoda 2 1911, 15
 Družba sv. Mohorja XXX: Kotnik
 Franc
 Državna realna gimnazija Ptuj 1 1921
 Dukat Vlad. (Vladoje?) 1 1927
 Dunkmeyer Friedrich 2 188, 1966
 Duncker & Humblot 2 1914, 15
 Dvořák Max 1 1909
 Dvořák Rudolf 8 1896—98

 Đorđević porodica 2 1901
 Đorđević Đorđe 6 1896—97
 Đorđević Julka 21 1901—03
 Đorđević Pera 6 1898—1902
 Đorđević Teodora 4 1901

- Dukić A. 1 1902
 Dukić 1 1898
 Ebrard Friedrich 6 1917—19
 Eder Mathilde 1 1902
 Egger-Möllwald Friedrich 2 1899, 1902
 Egloffstein Hermann 79 1895—1920
 Ehrenzweig Armin 2 1917
 Eichler M. 1 1915
 Einspieler Gregor 1 1897
 Emilijanovna E. 1 b. d.
 Engelbrecht August 1 b. d.
 Englert C. 1 1896
 Erhard (dekan, Kempten) 1 1921
 Exner Sigmund 2 1909, 14: Phonogramm-Archiv
 Eysen Franz 1 1902
 Falke-Lilienstein Josef 1 1890
 Fast Nahum 1 1914
 Fehérpataky Koloman 2 1892, 98
 Fekonja Andrej 1 1889
 Ferjančič Julija 1 1902
 Fermevc Ivan 1 1915
 Ferri Jure 1 1903
 Fesl Václav 8 1899—1906
 Ficker v. Feldhaus Heinrich 2 1913
 Filevič Ivan P. 1 b. d.
 Finkel Ludwig 1 1918
 Fischer August 6 1917—19
 Fischer Hermann 1 1900
 Fischinger France 2 1905
 Flegerič Božidar 1 1905
 Fleischer Richard 1 1908
 Florinskij Timofej 2 1908
 Florschütz Josip 48 1885—1915 plus 4 b. d.
 Florschütz Zora 1 1916
 Flügel L. 1 1911
 Fock Gustav 1 1918
 Foerster Vladimir 1 1902
 Foglár-Deinhardstein Friedrich 1 b. d.
 Fon Ivan 1 1892
 Forste František 1 1898
 Förster Max 9 1916—20
 Foy Willy 5 1908—09
 Francev Vladimir A. 10 1902—12
 Franič Dragutin 2 1911
 Frank W. 1 1900
 Frankfurter Salomon 6 1911
 Frankl v. Hochwart Bruno 10 1903—23
 Frankl v. Hochwart Frida 8 1897—1907
 Frankl v. Hochwart Lothar 13 1886—1913
 Franko Ivan 5 1899—1910
 Franz Ervin 1 1901
 Fraundorfer Paul 1 1917
 Frenclová Boža 1 1890
 Frenclová Zdenka 1 1891
 Freytag 1 1918
 Friedwagner Mattheus 1 1906
 Frimmer Josef 2 1902—03
 Fritsch Carl 2 1913, 18
 50. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner 2 1908
 Funtek Anton 18 1891—1908
 Furlani Ljudevit 2 1907, 09
 Furrer 1 1917
 Fux A. 1 b. d.
 Gábičkovic 1 1906
 Gabriel Josef 11 1901—19
 Gabršček Andrej 1 1908
 Gaćinović J. 1 1906
 Gaertner Gustav 1 s. d.
 Gager Max 1 1896
 Gall Josef 2 1902—16
 Gangl Alojzij 2 1898
 Gasiorowski Waclaw 1 1909
 Gaspari Maksim 1 1917
 Gavrilović Božidar 1 19??
 Gebauer Jan 2 1903—04
 Gebauerová Marie 2 1910, 16
 Geiger Ludwig 1 1896
 Geiler Richard 1 1917
 Gennep A. van 1 b. d.
 Georgov Ivan A. 1 1913
 Geramb Viktor 4 1910—13
 Germ Josip 1 1905
 Germonik Ludvik 1 1901
 Geršak Ivan 2 1888
 Gesamtverein der deutschen Geschichts- und Altertumsvereine 1 1911
 Gilming 1 1890
 Glasbena Matica Ljubljana 1 1918: Krejči Viljem
 Glaser Janko 1 1910
 Glaser Karl 24 1884—1913
 Globočnik Vladimir 4 1912—16
 Glonar Jože 19 1900—09
 Glossy Karl 15 1904—11
 Glowacki Sylvia 1 1915
 Glücksmann Heinrich 1 1907
 Gluščević Frana 3 1894
 Gluščević Marija 5 1890—99
 Gluščević Mato 8 1894
 Gluščević Mato-Martin 1 1920
 Gluščević Tomo 1 1902
 Gnatjuk Vladimir 15 1907—1917
 Göbl Vincenz 6 1899—1901
 Goedel-Lannoy Hermann 2 1886
 Goetz L. K. 2 1919—20
 Goetz Walter 2 1918—19
 Gold Alfred 1 1898
 Goldbacher Al. 1 1917
 Goldmann Emil 2 1906
 Goldstein Eugenie 1 1913
 Goll Jaroslav 14 1902—17
 Gollob Johann 3 1913
 Goltsch Franz 1 1915
 Gomperz Theodor 3 1898—1912
 Gorjanec Martin 1 1909(?)

Göschensche Verlagsbuchhandlung
 3 1902—18
 Gospodarsko in bralno društvo Sv. Ur-
 ban 2 1902
 Gössel Heinrich 1 1917
 Göstl Fran 4 1902—17
 Govekar Fran 5 1897—1902
 Grabowski Tadeusz Stan. 7 1909—11
 Grafenauer Ivan 7 1907—11
 Gramovski Nikolaž 1 1918
 Grasselli Peter 2 1914
 Grassl Georg 1 b. d.
 Grbavčić Henrik 2 1908—16
 Grebenšek Ivan 1 1922
 Gregorič Anton 4 1886—1897
 Greif Emanuel 1 b. d.
 Grienberger Theodor 4 1903—04
 Grobber Carl 1 b. d.
 Grohar Ivan 1 1903
 Grossman Karl 1 1905
 Groš Karel 1 b. d.
 Grošelj Pavel 1 1913
 Grünberg Carl 4 1902—16
 Gruntar Ignacij 1 b. d.
 Gruntar Marija 1 b. d.
 Gsiller Carl 1 b. d.
 Guglia Eugen 7 1897—1918
 Gumpłowicz Ludwig 6 1905—09
 Gürtler Alfred 2 1910
 Guth Jiří 4 1918
 Guttmann Jelli 4 1902—03

 Haas Wilhelm 1 b. d.
 Haberer Theodor 1 1882
 Haberfeld Hugo 2 1903—06
 Haberlandt Michael 11 1898—1913
 plus 1
 Hacker Viktor 2 1914, 16
 Hadaczek Karl 1 1905
 Hadži Jovan 2 1910
 Hadži-Ristić Risto 2 1899
 Hager Frieda 1 1914
 Hajek Leo: Phonogramm-Archiv
 Halban M. 1 1900
 Halbe Wagner Alfred 1 1917
 Hameršak Jakob 2 1898
 Hameršak Karel 1 1891
 Hameršak Martin 3 1896
 Hanausek Gustav 8 1907—19
 Handelshochschule München
 14 1913—14
 Hanisch Erdmann 12 1913—1918
 Hanslik Erwin 12 1914—19
 Hanuš Josef 2 1898, 1902
 Haring Johann 2 b. d.
 Harrach grof 5 1896—1901
 Harrach Karel 10 1908—17
 Harrassowitz Otto 4 1902—08
 Hartel Wilhelm 2 1902, 06
 Hartmann F. 1 1931
 Hartmann Fritz 1 1915

 Hartmann Ludwig Moritz 2 1913
 Hartmann Richard 3 1918—20
 Hassack Karl 10 1908—17
 Hatschek Berthold 1 1912
 Hauffen Adolf 2 1900, 02
 Hauler Edmund 7 1900—02
 Hauptmann Franc 4 1902—17 plus 2
 Hausmann J. 1 1889
 Havel M. (fin. savjetnik) 1 1902
 Heberdey Rudolf 2 1905 plus 1
 Hecker Max 1 1906
 Heger Franz 8 1896—97
 Heide Friedrich 2 b. d.
 Heigl Gustav 2 1900
 Hein Wilhelm 1 1897
 Heinkl R. 1 1917
 Heinz Franz 1 1915
 Heinzel Ada 10 1902—20
 Heinzel Ludwig 2 b. d.
 Heinzel Richard 21 1886—1905
 Heisenberg August 1 1915
 Helfer Wilhelm 1 1898
 Helfert Jos. Alex. 1 1907
 Hellmann Jan 1 b. d.
 Helm Viktor 2 1908
 Hentschel, v. Lux P.
 Herg Jakob 1 1902
 Herič Franc 2 1920, 22
 Hermann E. 1 1919
 Hermann Eduard 1 1919
 Herrak Olga 1 1907
 Herre Paul 3 1913—19
 Herrick Alwin 1 1920
 Hersan Michael 1 1898
 Hertel Johannes 3 1920—01
 Hertz Friedrich 2 1905—06
 Heruc (Geruc) Krumoslav 7 1887—88
 Herzig Josef 1 b. d.
 Herzog Hugo 4 1885—1902
 Hettler August 1 1911
 Hickl Alexander 6 1886—1903
 Hiersemann Karl W. 5 1919
 Hillebrand Karl W. 3 1903—06
 Hillebrand Silvia 1 b. d.
 Hinneberg Paul 10 1898—1907
 Hinrichsche Buchhandlung 4 1917—18
 Hinterlechner Karl 12 1901—26
 Hirn Joseph 1 1901 9
 Historický spolek v Praze 1 1916
 Hlaváč 1 1902
 Hohenegg Johann. Bapt. 1 1898
 Hochschul-Korrespondenz 1 1917
 Hočevar Janko 4 1902—16
 Hočevar Matija 1 1916
 Hoedl Richard 1 b. d.
 Hoernes Moriz 1 1912
 Hoernes R. 1 1908
 Hoffmann Alexander 5 1918—20
 Hoffmann Marie 1 1904
 Hofmann A. (Süddeutsche Monats-
 hefte) 1 1917

- Hofmann Max 1 1917
 Höffner (red. Daheim) 1 1916
 Hölder Alfred 7 1900—15
 Hölder Otto 4 1918—19
 Holec Martin 2 1900
 Holeček (dr) 2 1900, 1903
 Holejšovský Karel 1 1898
 Holz 1 1914
 Holzhausen Adolf 1 1886
 Hoppe Georg 1 1917
 Horák Jiří 1 1926
 Horák Josef 1 b. d.
 Hörmann Konstantin 13 1903—18
 Horn Johann 1 1902
 Horová Klára 1 1902
 Horst-Kreisel Hanns 1 1919
 Horvatić Rudolf 1 1912
 Hostnik Davorin-Martin 1 1897
 Höttsch Otto 2 1911
 Hoyos Alexander 1 1915
 Hranilno in posojilno društvo Ptuj
 3 1903—06
 Hrašovec Bogomil, v. Ilirija,
 slov. akad. društvo v Pragi
 Hrašovec Franc 2 1902, 06
 Hrašovec Juro 3 1910—22,
 Hrašovec Silvin 1 1905
 Hren Jakob 2 1917
 Hribar Dragotin 2 1899
 Hribar Ivan 11 1898—1920 plus 1 b. d.
 Hruban Mořic 1 1992
 Hrubý Emanuel 1 1904
 Hrvatsko akad. društvo »Hrvat«
 u Pragu 1 1910
 Hubad Fran 11 1885—1910
 Hubad Matej 10 1898—1930
 Hübscher F. 8 1891—98
 Hudečková H. 1 1902
 Hussarek Max 5 1913—18
 Huszár Emanuel 7 1890—1913

 Ikić Dragutin 1 1911
 Ilberg Johannes 1 1919
 Ilešič Fran 77 1898—1916 (Slov. Matica)
 »Ilirija«, slovensko akad. društvo
 v Pragi 3 1907—08
 Iljin Aleksandar A. 1 b. d.
 Imperat. akademija nauk Petrograd
 2 1903, 08
 Imperat. russkoe arheologičeskoe ob-
 ščestvo Petrograd 3 1888
 Inama v. Sternegg Carl 1 1908
 Inhof Bartol 2 1904
 Insel-Verlag 5 1920—01
 Ipavec Benjamin 1 1903
 Ipačić Roza 3 1886—95
 Istrin V. 2 1896, 1904
 Ivančić Josip 1 1898
 Ivanoff J. 2 1912, 14
 Ivšić Stjepan 6 1913—24

 Jacimirski Aleksandar 3 1900
 Jackiewicz Johann 1 1915
 Jacobi Erwin 2 1920
 Jäger Gustav 1 b. d.
 Jagić, porodica 1 1903
 Jagić Stana 1 1892
 Jagić Vatroslav 73 1887—1920
 Jahn Jaroslav 1 1903
 Jaksch August 2 1903, 05
 Jakubec Jan 63 1894—1918
 Jakuškin V. 1 1888
 Jančar Fran Ksav. 1 b. d.
 Janeschitz Robert 1 1912
 Janko Josef 5 1908—11
 Jankovič Franc 3 1911—14
 Jankovič P. 3 1899—1910
 Jarnik Urban 1 1902
 Jaros Robert 1 1906
 Jarosiewicz Roman 1 1885
 Javorskij Ju. 1 1903
 Jebavý Josef 4 1910—22
 Jeitteles Alois 1 1902
 Jelenc Anton 3 1888—99
 Jelenc Luka 1 1914
 Jelić Luka 15 1904—13
 Jelić Savo 2 1897, 99
 Jellinek Max Hermann 9 1902—15
 Jenko Terezija 1 1888
 Jensen Alfred 8 1899—1916
 Jentzsch Rudolf 1 1918
 Jeraj Karel 2 1899, 1900
 Jerrette (pukovnik) 1 1899
 Jettel Emil 9 1890—1910
 Jireček Josef Konstantin
 123 1896—1917
 Jireček Hermenegild 1 1898
 Jireček Svetozar 3 1917—18
 Joachim Johann 1 1910
 Jokl Jan 1 1901
 Jordan Leo 2 1914
 Jošt A. 1 1917
 Jovanović Dorica 1 1906
 Jugoslavenska akademija znan.:
 Manojlović Gavro
 Junker Carl 4 1905—08
 Jurančić Janez 2 1896—97
 Jurca Tone 3 1885—1916
 Jurečka Gorazd 34 1911—18
 Jurečková Tonča 2 1919
 Jursa Jan 1 1906
 Jurtela Andrej 18 1884—1903
 Jurtela Franc 20 1885—1916
 Jüthner (Carl) 1 1900
 Jüzl (dr) 1 1902
 Južnoštajerska hranilnica Celje 1 1915

 Kadlec Karel 1 1918
 Kahan Israel J. 1 s. d.
 Kaindl Raimund 1 1917
 Kaisersberger Hermina 1 1912
 Kaisersberger Josef 1 1899

- Kaizlová Kamila 1 b. d.
 Kalan Ernest 1 b. d.
 Kalandra A. Jan 4 1898—1902
 Kalandra Břetislav 2 1896, 1902
 Kalandra Jaroslav 2 1901, 02
 Kališ Josef 7 1895—1905
 Kaulaš Vladimír V. 1 b. d.
 Kálmán Náthan 1 1898
 Kažužiniacki Emil 1 1906
 Kamitz Wenzel 2 1902, 05
 Kanner Heinrich 3 1894—96
 Kaposi Richard 1 b. d.
 Karabacek Josef 2 1901, 05
 Karajan Max 1 1902
 Karamehmedović M. 1 1914
 Karásek Josef 33 1896—1916
 Karásek Josef i Melanie 11 1896—1909
 Karásková Melanie 3 1896—1916
 Karlić Petar 57 1909—28
 Károlyi Arpad I 1896
 Karpf Fritz 4 1914—18
 Kasandjief S. K. 2 1918. 19
 Kaser Kurt 4 1908—17
 Kaspřet Anton 15 1904—15
 Kaukler Ivan 2 1895
 Kavčnik Ivan 1 1904
 Kazazović Salih 1 b. d.
 Keil-Ruff Emil 3 1918
 Kelemina Jakob 1 1910
 Kellner Leo 1 1902
 Kenczler Hugo 1 b. d.
 Kersnik Janko 1 1896
 Kesterčánek Vladimír 4 1907—08
 Kickmers C. Mabel 1 1900
 Kidrič Franc 35 1908—27
 Kirste Johann 5 1896—1917
 Kisch Guido 1 1920
 Kittel Rudolf 2 1918, 19
 Klaič Vjekoslav 4 1907—14
 Klasinc (dr.) 2 1911—12
 Kleinmayr & Bamberg 3 1900—17
 Klemenčič Ivanka 1 1900
 Klemensiewicz Rudolf 3 1914—17
 Klepač Franc Ser. 2 1898
 Klima Jiří V. 4 1897—1903
 Klimert Karł E. 1 1906
 Klofetz Ignac 2 1915
 Klose & Seidl 1 (1912)
 Klub českých turistů 1 1918
 Klub hrvatskih književnika, Osijek
 2 1916
 Klub naprednih slovenskih akademi-
 kov, Celje 2 1910
 Knaflič Vladimír 10 1912—14 (:Veda)
 Knittelfelder Franz 1 1890
 Kobal Fran 1 1913
 Kocbek Fran 5 1903—16
 Koch Max 4 1907—19
 Kochanowski J. V. 2 1905
 Kocjan Anton 1 1914
 Köck Johann 1 1912
 Kočubinski A. A. 1 1895
 Koderman Karel 5 1918—20
 Koerber Ernest 1 1916
 Kofol Josip 7 1897—1900
 Köhler Reinhold 1 1889
 Kokošar Janez 1 1906
 Kolarič Franc Ksav. 1 b. d.
 Kolendić Petar 1 1916
 Kolessa Aleksandar 23 1895, 1904
 Kolessa Filaret 3 1914—15
 Kolessa Vladimír 8 1889—91
 Kolić Vlado 2 1922
 Koloušek Jan 3 1902; 03
 Kolšek Josip 1 1915
 Komatar France 2 1901, 07
 Komljanec Josip 5 1898—1912
 Končan 1 1886
 Končnik Peter 1 1899
 Koneczny Feliks 11 1889—1918
 Koneczny Stanislav 1 1914
 Könnes Erich 1 1916
 Konyumdjief 1 1912
 Koprivnik Ivan 2 1904, 11
 Koprivnik Marija 16 1902—20
 Koprivnik Vojko 37 1899—1915
 Korbar Franc 1 1916
 Korš Fedor J. 5 1901—14
 Körte Alfred 3 1918—20
 Kos Ivan 2 b. d.
 Koschaker Paul 7 1910—17
 Kosović Bogoslav 3 b. d.
 Kosmat Franz 1 1917
 Köster Albert 2 1912
 Kostlivá Anna 1 b. d.
 Kostlivý Stanislav 2 1902
 Kostrenčič Ivan 12 1900—15
 Košan Janko 14 1911—18
 Košutić Radovan 3 1898—1901
 Kotnik (dr.) 1 1914
 Kotnik Franc 53 1904—18
 Kotnik Janko 32 1905—17
 Kotnik Minka 1 1914
 Kötzschke Rudolf 3 1917—18
 Kovačič Franc 12 1903—23
 Kovačič J. 2 1911—12
 Kovačič Maks 10 1914—16
 Kovačević Ljubomir 2 1906, 09
 Kozić Karlo 9 1899—1902
 Kozlovskij Ignatij Ig. 5 1889
 Kračmanov: Valjavec M.
 Kranjc Franc 44 1904—17
 Kranjc Ivan 1 b. d.
 Kranjc Marko 2 1890, 1904
 Kranjc Neža, rod. Murko
 72 1886—1915
 Kranjc Urška 2 1916—17
 Krajl, Jacob 1 b. d.
 Kramar Franc 1 1929
 Kramář Karel 15 1897—1906
 Kramářová Nadežda 3 1901—03
 (:Abrikosova Nadežda)

- Kramberger Ilka 5 1902—11
 Krančič Ivan 1 1897
 Kranjc Karel 1 1912
 Krankenunterstützungsverein slavi-
 scher Hochschüler, Graz 1 1918
 Krasnošev Mihail Igor. 6 1890—93
 Kraus Karl 13 1898—1917 plus 1
 Kraus Ernst (Arnošt) 12 1896—1919
 Krauss Friedrich S - 1915
 Kreft Leo 2 1914
 Kreibitz Jos. Clemens 1 1902
 Krejčí František V. 1 1897
 Krejčí Jan 1 1914
 Krejčí Viljem 1 1918: Glasbena Matica
 Krek Gojmir 1 1905
 Krek Gregorij 5 1896
 Kretschmer Paul 1 1900
 Kreveckij Ivan 1 1912
 Krisper Valentin 1 1896
 Krolan Kaarle 1 1909
 Kron Ludwig 1 b. d.
 Kronen-Marchland Franz 2 1902
 Kronvogel Josip 4 1897—1912
 Krsztits Paul 1 1918
 Kršnjavi Izidor 3 1906—09
 Krumbacher Karl 2 1892, 1901
 Krušič Vinko 4 1885—1903
 Kržišnik Josip 2 1885
 Kuba Ludvík 2 1906
 Kubitschek Josef 1 1902
 Kuettler 1 1915
 Kuffner Josef 2 1912
 Kuchar Andrej 1 1898
 Kuchar Andrej dr. 1 b. d.
 Kühn Stefan 2 1912, 13
 Kühl W. H. 1 1915
 Kühnert Franz 1 b. d.
 Kukman Franc 1 1904
 Kukula Richard 8 1903—18
 Kukula Richard Claudius 4 1908—17
 Kulakovskij Aleksandar 1 1899
 Kulakovskij Platon Andr. 1 1896
 Kultur der Gegenwart: Bentheim
 Kunn Carl 1 1902
 Kunstek Marie 1 1912
 Kussevich de Blacko Theodor 1 b. d.
 Kušej Rado 1 b. d.
 Kwartalnik historyczny 1 1898
 Lah Evgen; Hribar Ivan, Levec Fran-
 čišek, Slovenska Matica
 Lah Ivan 1 1911
 Lah Josip 3 1901—04
 Laharner Anton 1 1887
 Laithe Franz 1 1917
 Lajovic Anton 2 1912
 Lamanskij Vlad. I. 1 1902
 Lampa Anton 4 1902—03
 Lamprecht Karl 1 1906
 Landau Markus 2 b. d.
 Landes-und Frauenhilfsverein
 vom Roten Kreuz Graz 1 1915
 Lang Franz 1 1900
 Lange Alfred 1 1920
 Langenscheidt J., v. Holzhausen Adolf
 Lastavec Franc 61 1884—1913
 Lauffer Anna 1 1909
 Lauffer Otto 6 1911—13
 Lavrič Franc 3 1917—18
 Lazič Gliša 3 1898—1903
 Lechner Max 1 1902
 Legat Fanny 1 1918
 Lego Jan 3 1889—1903
 Lehr-Splawiński Tadeusz 1 1918
 Leisching Julius 2 1912—13
 Lekše Franc 3 1897—1910
 Lenard Leopold 1 1913
 Lendovšek Jožef 15 1891—94
 Lennkh zu Burgheim Rudolf 1 1915
 Lenoč Jan 18 1896—1916
 Lenz Adolf 2 1916
 Lepař Vladislav 1 b. d.
 Lerch Ferdinand 1 1913
 Leschinger Eduard 3 1901—02
 Lese- und Redehalle der deutschen
 Studenten in Prag 2 1901—02
 Leskien August 4 1906—15
 Lessiak Primus 1 1912
 Lešnik Janko 1 b. d.
 Levec Frančišek 25 1885—1906: (Slo-
 venska Matica
 Levec Vladimir 1 1896
 Levičnik Albert 2 1886
 Lewie Gustav 2 1917—18
 Libš Jurij 3 1919
 Lichtenfels Helena 3 1914, 15
 Lichtenfels Oscar 2 1914, 16
 Lička J. 1 1906
 Liebsch Georg: Libš Jurij
 Lilek Emilijan 9 1895—1920
 Lilienthal Erich 2 1919
 Linke Eva 2 1917
 Linsbauer Karl 3 b. d.
 Lips Julius 1 1920
 Lipsius Hermann 1 1919
 Lipska Irena 2 1915, 16
 Livadič Branko 3 1907—15
 Ljapunov Boris M. 74 1890—1918
 Ljubša Matija 3 1902—08
 Loewenthal Johann 5 1914—18
 Loewy (urednik »Fremdenblatt«-a) 1
 1901
 Lokovšek Pavel 4 1911—13
 Lončar Dragotin 1 1907
 Lorber Ernest 1 1906
 Lorenčič Janez Dam. 2 1897—1906
 Lorentz Alfred 3 1917—19
 Lorentz Franz 1 1911
 Loria Lamberto 1 1911
 Loserth Johann 1 1917
 Loš Jan 1 1905
 Lothar Rudolf 2 1899
 Lovrenčič Joža 9 1914—17

Lovrić Ante 2 1914
Lucerna Kamila 12 1904—15
Luick Karl 13 1896—1900
Lundell Johann August 1 1920
Luschin v. Ebengreuth Arnold 2 1911
Lux P. 1 1917

Macek Josef 1 1926
Macenauer Emerich 27 1887—1903
Máchal Jan 3 1907—19
Machar Josef Svatopluk 10 1894—1903
Macka Václav 1 1922
Maderno Alfred 2 1917
Mahkovec Anton 1 1892
Mahlow G. 1 1932
»Máj«, izdavačko društvo 1 1906
Majaron Danilo 2 1886, 1897
Majcen Davorin (Martin) 2 1914
Majcen Juraj 1 1909
Majcinger Janez 4 1884—1902
Makekovi 1 b. d.
Malecki Oskar 6 1918
Malić Augustin 1 1914
Malkić Jusuf i Muhamed 2 1909, 16
Malovrh Miroslav 1 1909
Malý Josef 1 b. d.
Mammer Anton 1 1888
Mandl Leopold 1 1918
Mandyczewskij Ivan 3 1918
Manojlović Gavro 2 1911, 15
Mantuani Josip 14 1909—19 plus 1
Máramaros Peter 1 b. d.
Maretić Tomislav 2 1910
Margraff (dr.) 1 1917
Marić Al. 1 1898
Marjanović Luka 1 1914
Marković Franjo 1 1897
Marn Franc 3 1886
Marn Josip 1 1886
Marn Josip 1 1911
Martinek Eduard 3 1908—17
Martini Edgar 3 1918—20
Marx Fr. 2 1896—98
Mašek Alois 1 1906
Matica hrvatska 2 1904, 1916 (v. Ra-
dić Ante)
Matica srpska 1 1900
Matić Tomo 6 1906—16
Matl Josef 1 1927
Matoušek A. 1 1905
Matoušek F. 1 1889
Matoušek I. 2 1898, 99
Matov D. M. 6 1894—96
Matzenauer Emerich : Macenauer
Maurović Ivan 1 1897
Mayer Arnold 1 b. d. plus 2
Mayer Josef 1 b. d.
Mayr Aurel 9 1902—08
Mazek Antun 1 1914
Medved Anton 2 1899, 1905
Meinong Alexius 3 1917

Meislová R. 1 1895
Melich János 11 1902—18
Mell Anton 2 1911, 15
Mellinger Alexander 2 1912
Mendlík Ladislav 1 1912
Menzel Adolf 1 b. d.
Meringer Gretl 1 b. d.
Meringer Rudolf 155 1892—1920
»Merkur«, Grac 2 1910
Mertens Franz 1 b. d.
Meško Davorin 3 1886
Meyer Georg 1 1917
Meyer Gustav 1 1896
Meyer Karl Heinz 13 1918—20
Meyer Richard 5 1896—1904
Meyer Rudolf 1 1903
Meyer Stefan 1 1902
Meyer-Lübke Wilhelm 17 1891—1917
Michaelis Curt 1 1913
Mikeš Otakar 45 1900—17
Mikešová Marie 8 1901—18
Mikkola Jooseppi Jul. 11 1899—1920
Mikkola Majla 1 1907
Miklosich Moriz 6 1893—1906
Mikuš Anton 4 1897—98
Miladinović Stevo 1 1914
Milaković Josip 16 1910—18
Milas Veljko 1 1913
Milatinović (Mihatinić ? — bečki
pravoslavni paroh) 1 1891
Milčinić Andrija 2 1910, 14
Milčinski Fran 2 1890, 1911
Miletić Ljubomir 10 1900—12 plus 1
b. d.
Miličević Živojin 1 1903
Milkowicz Wladimir 2 b. d.
Minden Martin 5 1918—20
Minor Jakob 22 1895—1911
Miroslavljević Stevan 4 1884—1903
Mišić Mihajlo 2 1909
Mitić Miloš 1 1916
Mitrović Pavao 1 1917
Mlakar Ljudevit 2 1913, 14
Mlčoch Al. 1 1897
Mogk Eugen 2 1917
Mohorčić (ing.) 4 1916
Mohorčić Fran 1 1911
Molčanov A. 1 1890
Molè Vojeslav 1 1911
Monath Julius 1 1902
Monath Olla 1 b. d.
Móricz Peter 1 1898
Morozov Pet. Os. 1 1888
Mosch (gradev. inspektor, Leipzig) 1
1918
Mosing Irma 1 1919
Much Rudolf 16 1904—19
Mucke (Muka) Arnošt 15 1918—20
Muka A. : Mucke
Mulić Hamdija 1 1918
Müller Anna 1 1898

- Müller Arthur : Para pacem
 Müller David Heinrich 1 b. d.
 Müller Georg 1 1916
 Müller Josef 1 b. d.
 Müllerová Madeleine 1 b. d.
 Muncker Franz 1 1916
 Munda Janko 2 1885, 1902
 Münz Emilie 14 1895—97
 Murko Andrina 12 1894—1917
 Murko Gabrijela 10 1896—1915 plus 1
 Murko Ida 1 b. d.
 Murko Ivo 5 1917—19
 Murko Janko 216 1884 plus 2
 Murko Jela 86 1905—1920
 Murko Jelka (Arneri) 7 1917
 Murko Josip i Jaroš 20 1912—20
 Murko Liza 18 1890—1900
 Murko Martin 6 1885—87
 Murko Mica : Vezjak Mica
 Murko Mici 22 1906—20
 Murko Miha 221 1884—1913, 130 1914—
 20
 Murko Neža : Krajnc Neža
 Murko Robert 43 1917—18
 Murko Roza 1 1916
 Murko Stanko 3 1918
 Murko Vladko 9 1917—18 (plus pripisi
 kod Murko Jelke, Jele i Iva)
 Museum království českého 2 1896—98
 Musić August 20 1897—1920
 Musil Alois 3 1920
 Musoni Francesco 1 1909
 Mussi L. : Merkur
 Mutić Arsenija ili Arsenije 1 b. d.
 Mutić Jovo 5 1914—17
 Muzejsko društvo Ptuj 1 1924

 Nachtweh A. 2 1919
 Nagy Josip 11 1908—18
 Nahtigal Rajko 37 1899—1919
 Náměstek starostý, Prag 1 1909
 Napast Cyprian 2 1915
 Narodna čitalnica, Celje 1 1906
 Narodna čitalnica, Ptuj 2 1912, 21
 Narodna tiskarna, Ljubljana 2 1901, 10
 Národní rada česká 1 1912
 Národopisná společnost československá
 1 1902
 Národopisné museum československé
 2 1896
 Naša straža, Ljubljana 1 1898
 Naturwissenschaftlicher Verein f.
 Steiermark 1 1913
 Navratil Ivan 1 1895
 Navratil Mirko 1 1895
 Nechansky August 1 1908
 Nehring Wladislaw 7 1893—1900
 Němeček Josef 11 1903
 Němeček Ottokar 2 1904
 Nesunović Jerolim 1 1898
 Netolitzky Fritz 1 1914

 Neubert Fritz 1 1920
 Neue Freie Presse 6 1911—14
 Neudek Franc 1 1902
 Nevole J. ili L? 1 1915
 Nezelenov Aleks. J. 4 1888
 Niederle Lubor 37 1895—1919
 Niederle Lubor ml. 1 1919
 Niesse von Mäyendorf E. 1 b. d.
 Nietsch Viktor 1 1914
 Nikolajević Božidar 1 1905
 Nováček V. J. 2 1914, 15
 Novák Arne 7 1909—18
 Novák Jaroslav 1 1915
 Novak Mihael 1 1910
 Novaković Stojan 2 1900, 08
 Novosel Dragan 1 1913
 Nowiński Stan. 1 1897
 Núc Václav 1 1898
 Srp. akad. društvo »Njeguš«, Zagreb
 1 1914

 Občinski urad, Drstela 1 1921
 Oblak Ignacij 6 1896—1904
 Oblak Roza 12 1896—97
 Oblak Vatroslav 164 1886—1896
 Obščestvo ljubiteljev rossiskoj sloves-
 nosti, Moskva 1 1909
 Okretič Ivan 1 b. d.
 Olitsch : Olič Ljubiša 1 1918
 Omersa Nikolaj 4 1910—13
 Onke (? Lvov) 1 1912
 Orešec Franc 2 1889, 1908
 Osenjak Matevž 2 1912, 18
 Österreichisch-ungarische Monarchie
 in Wort und Bild 2 1895
 Ostojčić Tihomir 4 1907—16
 Oštir Karel 2 1911, 12
 Ottenthal Emil 1 1914
 Otto Jan 1 1898
 Ouckama-Knooss Angelina 1 1919
 Ozvald Karel 1 1914

 Pajek Jožef 4 1885—1900
 Pajk Janko 3 1895—98
 Pajtler Janko 3 1886—87
 Pandžić Krešimir 1 1917
 Pannwitz Rudolf 7 1917—20
 Papež Mihael 1 1913
 »Para pacem« 6 1915—16
 Pares Bernard 1 1923
 Parisini 1 1886
 Parlapanoff Ivan 5 1918—20
 Paskijević-Čikara Peroslav 1 1910
 Pastrnek Fraňtišek 56 1888—1918
 Páta Josef 1 1918
 Patsch Carl 5 1917—20
 Paul Oto 1 b. d.
 Paulinicz (Pauliner?) Thomas 1 1895
 Paulitschke Philipp 1 1899
 Pavičević Míćun 2 1912
 Pavlič Jernej 6 1885—1913

- Pavliček Bartoloměj 4 1896—1913
 Pavlik Mihajlo 2 1895, 1904
 Pavlin Ciril 3 1916
 Pavlina Stjepan 1 1914
 Pavlovskij Vladimir Vas. 1 b. d.
 Payer Rudolf 4 1896—98
 Payr Erwin 3 1906—19
 Pečnik (učitelj) 1 1912
 Peisker Jan 7 1898—1912
 Pekař Josef 1 1915
 Penck Albrecht 1 1917
 Penck Walther 1 1920
 Perić Jelka 1 1911
 Perković Marija 3 1909
 Perković Milan 1 1902
 Perković Mirko 3 1902—09
 Perković Petar 6 1901—07
 Perušek Rajko 2 1899
 Pesek Anton 1 1912
 Pešetić M. 1 1900
 Peška Josef 1 1911
 Petelin Martin 2 1885, 87
 Petković Sava 1 1912
 Petráková C. 1 1894
 Petrović Leo 2 1909, 13
 Petrović Nikola 1 1898
 Petrovits Demeter 1 b. d.
 Petrovskij N. M. 3 1910—13
 Pfaff Ivo 2 1914
 Pfeifer Viljem 1 1902
 Pflug Walter 2 1913
 Phonogramm-Archivs-Kommission
 der Akad. d. Wiss. Wien 30 1904—31
 Pidoll Michael 3 1896—1902
 Pierersche Hofbuchhandlung 1 1910
 Pilát Rudolf 6 1899—1902
 Pinka Gustav 1 1902
 Pintar Luka 12 1898—1912
 Pintner Theodor 2 1902, 03
 Piprek Johann 6 1914—19
 Pirc Jurko 3 1900—03
 Pirc Matej 2 1922
 Pirchegger Hans 2 1915
 Pirjevec Karel 1 1911
 Pirkmajer Otmar 2 1911
 Pirnat Ferdinand 1 1910
 Pirnat Franc 2 1915
 Pirnat Makso 9 1902—06
 Pisling Theophil 1 b. d.
 Pitreich Fanny 5 1915—16
 Pivec R. 1 1885
 Pivko Ljudevit 7 1900—08
 Plattensteiner Moriz 1 b. d.
 Plattensteiner Richard 16 1902—20
 plus 1 b. d.
 Plavšić N. 2 1898
 Pleiweiss Karel 4 1886—1918
 Plemelj Josip 2, 1905
 Pleteršnik Maks 1 1886
 Plohl Anton 10 1902—14
 Plohl Terezija 1 1918
 Ploj Jakob 3 1884—92
 Ploj Miroslav 47 1884—1919
 Ploj Oton 7 1885—1913
 Pösch Rudolf 1 1912 : (Phonogramm-
 Archiv!)
 Podboj Tone 1 1898
 Podgornik Franc 8 1897—98
 Pogačnik Josip 1 b. d.
 Pogačnik Viktor 1 1915
 Pogatschnigg Valentin 1 1913
 Pohle Ludwig 1 1920
 Pokrajinski muzej, Split 1 1914
 Pokrovskij Vsevolod V. 2 1888
 Politès N. G. 1 b. d.
 Polívka Jiří 26 1890—1914
 Polizei-Direktion Graz 1 1916
 Pollak Hans : Phonogramm-Archiv
 Pollak J. L. 2 1908
 Pollak Rudolf 3 1902—20
 Polska akademija umijećnosti 1 1930
 Pözl Jakob 2 1904, 12
 Poljanec Ljudevit 1 1904
 Poljanec Vinko 5 1899—1900
 Poljanić Paulina 1 1914
 Pommer Josef 1 1913
 Pongračić Fran 1 1898
 Ponzi Ernst 1 1917
 Popovici Josef 1 1903
 Popović J. V. 3 1903—05
 Popović Pavle 6 1907
 Porebowicz Eduard 4 1897—1901
 Porekar Anton 13 1902—20
 Porenta Aleksander 2 1884—95
 Poržeziński Viktor 1 1912
 Posojilnica, Celje 2 1916, 22
 Posojilnica, Maribor 3 1915
 Pospišil František 2 1911, 21
 Post- und Telegraphenamtsamt Graz
 1 1910
 Post- und Telegraphendirektion Graz
 1 1917
 Potočnik A. 1 1931
 Potočnik Anton 1 1906
 Pottere Georg 3 1899—1901
 Povšič Anton 1 b. d.
 Praesidium rady a magistrátu Praha
 1 1912
 Prantner Richard 1 b. d.
 Praprotnik Franc 2 1912
 Präsidium des k. k. Ministeriums f.
 Kultus u. Unterricht 1 1916
 Pratt Henry 1 1911
 Prausek 1 1888
 Prausnitz Wilhelm 1 1916
 Pražák Otakar 1 1886
 Prelovšek Matko 2 1913
 Prem Simon M. 1 1908
 Premierstein Anton 1 1902
 Přemyslovský Josef 1 1898
 Preobraženskij Nikolaj 26 1914—20
 Pribram Alfred 3 1917

Prijatelj Ivan 27 1899
Primožič Anton 17 1898—1913
Proboscht Hugo 3 1911—12
Prochaska Karl 13 1910—11
Prochaska Dragutin 3 1911—21
»Prosveta«, akad. ferijalno društvo,
Ljubljana 1 1911
Prusák František 1 1891
Ptaszycki Stanislaw 4 1889—93
Pucher Karl 1 1915
Pučko Jurij 3 1885—1902
Pudor Heinrich 1 1917
Pugelj Milan 6 1912—18
Pukl Jakob 9 1898—1906
Puntar Josip 5 1912—16
Pušcarin Sextil 1 1918
Pypin Aleksandar 3 1889—1896

Quelle & Meyer, Leipzig 1 1918

Rački Franjo 2 1886—89
Radaković Michael 2 1916, 17
Radčenko K. 4 1905—07
Radey Fran mladi 5 1900
Radey Fran stariji 1 1886
Radić Ante 2 1903—04
Radić Stjepan 2 1905—06
Radimský Jan 1 1902
Radimský Veno 35 1890—1903
Radimský Vladimír 1 1909
Radojčić Nikola 5 1907—11
Radonić Jovan 5 1900—13
Raguž Ivan 1 1915
Rahne Janko 2 1886, 1890
Raič Anton 5 1886
Rajna Pio 1 b. d.
Rakun Alojzij 1 1912
Rambauer Bertha 1 1908
Ramovš Fran 60 1911—27
Rausch 1 1916
Rauscher Rudolf 1 b. d.
Raussendorf M. 1 1919
Raušar Jos. Zd. 5 1898—1902
Ravnikar Vladimír 1 1912
Razinkov V. 1 1902 : (de Courten
Baud.)
Rebol Franc 1 1910
Rechtenberg Arthur 1 b. d.
Reich Emil 4 1902—08
Reich Janez 2 1912
Reichsdeutsche waffenbrüderliche
Vereinigung, Berlin, 1 1917
Reinitzer Friedrich 1 1903
Reinitzer Irmene 1 1903
Reissenberger K. 1 1917
Rešetar Milan 38 1892
Rešetar Pavao Dušan 1 1916
Rezek Antonín 6 1897—1902
Rhamm Karl 24 1900—11
Rhemen Alfred 1 b. d.
Rhodokenakis Nikolaus 3 1915—17

Rickmers Mabel 1 1900
Riedel 1 1904
Riedel Rudolf 1 1898
Riese Fr. Alexander 1 1918
Řiha Fedor Več. 1 1899
Rintelen Max 3 1916—17
Robič Hugo 1 1914
Roblek Aleksander 1 1907
»Rodina«, bug. društvo, Leipzig, 1 1920
Roethe Dorothea 1 1916
Roethe Gustav 3 1907—16
Rogina Anton 8 1886—1917
Rohn Karl 1 1919
Romih Tomaž 2 1884, 1909
Romih-Cizel 1 1901
Rosauer Malwine 1 b. d.
Rösberg (pastor) 12 1918—20
Rosenberg Karl 1 1914
Rosenthal Ludwig 1 1889
Rosina Fran 8 1896—1917
Rosina Lina 1 1903
Rost Paul 2 1917, 18
Rostohar Mihajlo 4 1912
Rozwadowski Jan 15 1903—18
Rožič Valentin 2 1913
Rudnyckij 1 1916
Rudolf Ivan 4 1910—16
Rudolf Ivo 5 1915—20
Rudolf Pecka 1 1915
Rumierski O. 1 1885
Rus 1 1898
Ruvarac Harion 1 1904
Ružičić Gojko 1 1946
Rýdl (Luhačovice) 1 1916

Sächs. Ministerium des Kultus u. öff.
Unterrichts 7 1917—20
Sacken Edmund 2 1884, 85
Sacken Theodor 1 1884
Salomon Hedwig 1 1919
Samek Milošlav 1 1901
Sarkotić Stjepan 2 1915, 16
Sauer August 9 1893—1920
Savić Milan 2 1906, 08
»Savremenik« 1 1918
Schädel Bernhard 2 1913, 14
Schalfejew Eduard 1 1915
Schalfejew P. 8 1909—14
Scharbert Alfred 1 1909
Scharner Albert 3 1916—17
Scheiger Ivan 1 1908
Scheludko Dimitrij 1 1920
Schenk Irmgard 1 1918
Schenkl Heinrich 6 1904—09
Scherzer Ivan 1 1908
Scheuba Karl 1 1910
Schick J. 3 1890—96
Schick Josef 1 1913
Schiffner Joseph 1 1906
Schima Hans 3 1919
Schima Johanna 9 1903—15

Schima Karl 19 1899—1916
 Schima Liesel 1 1913
 Schipper Jakob 6 1898—1912
 Schlesinger Robert 1 b. d.
 Schlossar Anton 1 1906
 Schmeidler Bernhard 1 1901
 Schmid Heinrich Felix 4 1918—19
 Schmid Walter 1 1912
 Schmid Wilhelm 1 1920
 Schmidt Erich 8 1890—1911
 Schmidt Ferdinand 3 1917—1920
 Schmidt Georg 1 1918
 Schmidt Johann 1 1900
 Schmidt W. 3 1895—1918
 Schneeweiss Edmund 2 1909
 Schneider Beppo 4 1899—1903
 Schneider Clara 5 1896—1917
 Schnitzlein A. 1 1923
 Schnorr Carolsfeld Hans 2 1918
 Schnürer Franz 2 1897
 Schoenbaum M. 21 1901—18
 Schöffler Herbert 1 1920
 Scholvin R. 3 1917—19
 Scholze Beno 2 1918, 19
 Schönbach Anton 11 1896—1908
 Schönebaum Herbert 1 1918
 Schöner (dr, Maribor) 1 1909
 Schradar Otto 3 1906—18
 Schramm Alfred 3 1918
 Schreiber Albert 1 1915
 Schreuer Hans 8 1915—17
 Schröder Eduard 1 1903
 Schroeder Leopold 10 1899—1911
 Schroefl O. 1 1917
 Schroetter Erich 2 1914
 Schromm Anton 2 1897
 Schröter (dr, Leipzig) 1 1918
 Schuchhardt Hugo 40 1900—17
 Schumpeter Josef 1 1917
 Schuster Fr. 1 1890
 Schutzverband alpenländischer Brau-
 ereien, Graz 2 1915
 Schwaighofer Anton 1 1916
 Schwanecke 1 1917
 Schwarzman R. 1 1891
 Schwegel Ivan 4 1897—1900
 Schweiger E. 1 1919
 Schwela 4 1918—19
 Schwentner Lavoslav 6 1910—12
 Schwill Ferdinand 1 1909
 Schwind Wilhelm 1 1886
 Schwyzer E. 1 1920
 Sedej Franc 2 1895, 1906
 Seeliger Gerhard 2 1918, 20
 Seeliger Luise 1 1917
 Seemüller Josef 11 1891—1918
 Seidl & Sohn 1 1918
 Selak Franjo 1 1898
 Semevskij Mihail Iv. 1 b. d.
 Seminar f. deutsche Philologie, Wien
 1 1898
 Senekovič Andrej 1 1913
 Serajnik Domicijan 2 1910
 Sernec Ana 3 1913—16
 Sernec Gvidon 26 1900—19
 Sernec Janko 25 1913—20
 Sernec Jelka 1 1916
 Sernec Josip 56 1904—20
 Sernec Marica 5 1918—19
 Sernec Melanija, udata Koderman
 4 1912—15
 Sernec Micka 1 1886
 Sernec Mila 7 1903—13
 Sernec Olga 2 1905
 Sernec Terezija 3 1907—09
 Sernec Vanka 1 1915
 Seshun Clemens 2 1896, 1902
 Setunský Anton 1 1905
 Seuffert Bernhard 8 1896—1907
 Seyffert O. 2 1919, 21
 Shek Adalbert 1 1905
 Sickingen Josef 1 b. d.
 Sickingen Pepi 3 1885—86
 »Sič«, ukrajinsko drutvo, Beč 1 1898
 Sieber Siegfried 3 1919
 Sieger Robert 10 1902—17
 Sienkiewicz Henryk 1 1907
 Sievers Eduard 6 1909—19
 Sila Matija 1 1902
 Simić Vladimir 1 1900
 Simmel & Co. 1 1920
 Simonič Franc 2 1899—1902
 Singer Isidor 1 1915
 Singer J. 1 1898
 Singer Regina 1 1902
 Singer Samuel 32 1884—1915
 Sinkovich Elise 3 1912
 Sirk Štefan 1 1908
 Skaberne Franc 4 1916
 Skala (prelat, Budišin) 1 1919
 Skarnitzl Josef 1 1898
 Skazil Leo 1 b. d.
 Skazil M. 1 1910
 Skerlić Jovan 5 1906—13
 Sket Jakob 8 1884—1902
 Sket Marija 1 1912
 Sklenář Antonín 1 1902
 Skoberne Fran 1 1894
 Skrabal Anton 1 b. d.
 Skraup Zdenko Hans 1 1902
 Skrbinšek Josip 1 1899
 Skrbinšek Štefan 1 1899
 Slavec R. 1 1915: Nahtigal Rajko
 Slavjansko blagotvornoe občestvo,
 Petrograd 1 1910
 Slekovec Matej 1 1886
 Slovanská beseda, Beč 4 1898—1909
 Slovanský ústav, Prag 1 1946
 Slovenija, Beč 11 1896—1914
 Slovenska matica 38 1889—1914
 (: Grasselli Peter)
 Slovenska straža, Ljubljana 1 1911

- Slovenski akademiki v příbramu 1 b. d.
Slovensko planinsko društvo, Ljubljana
1 1911
Smal-Stocki Roman 1 1918
Smal-Stocki Štefan 12 1883—1917
Smičiklas Tade 19 1905—13
Smodiš Andrej 5 1909—14
Smoluchowski von Smolan Wilhelm
1 1900
Smrekar Henrik 6 1917
Smreker Ernest 1 b. d.
Snopek F. 1 1908
Sobolev Ivan Nik. 1 b. d.
Sobotka Primus 1 1889
Sorčan 1 1904
Sorglechner Ivan 1 1886
Spaner Alfred 2 1910, 15
Spemann Wilhelm 1 1900
Speranskij Mihail N. 18 1890—1899
Sperber Hans 1 1918
Spiess Karl 1 1918
Spina Franz 2 1912, 13
Spinčić Vjekoslav 2 1912
Spitzer Hugo 1 1917
Spitzzy Hanna 2 1914, 15
Spitzzy Hugo 1 1917
Společnost národopisného musea, Prag
2 1909, 10
Společnost pro slovanský jazykozpyt,
Prag 1 1948
Spóner Franz 1 1888
Srečković Svetislav 1 1903
Srpska akademija 2 1905, 10
Staatsanwaltschaft Berlin 1 1913
Stadttschulrat Graz 1 1913
Stählin Karl 3 1919
Stajić Mita 3 1897—1902
Staněk Josef 1 1884
Stankevič A. 1 1898
Stanojevič Stanoja 3 1897—1910
Starch Heinrich 1 1917
Starčević (profesor) 1 b. d.
Steblovnik Ivan 3 1913
Stefanini Vjekoslav 3 1904
Stegenšek Avguštin 1 1907
Stegu Jelka 1 b. d.
Stegu Theo 9 1902
Steiermärkischer Landessschulrat 1 1916
Steindorff Georg 1 1919
Steinmeyer Elias 1 1889
Stephen-Worms James 3 1911—13
Stermecki Rudolf 3 1912
Sterneck Robert 1 1902
Stettenheim Ludwig 1 1917
Stiassny Robert 1 1908
Stöhre Adolf 2 b. d.
Stojanov M. 2 1892, 1902
Stojanović I. 1 1905
Stojanović Ljuba 8 1885—1914
Stojković Marijan 20 1908—20
Stojišić Milivoj 2 1917
Stokka Tankred 2 1900, 02
Streitberg Wilhelm 19 1906—20
Stritar Josip 5 1886—1916
Strmšek Pavel 10 1914—18
Strnad Julius 2 1903
Strossmayer Juraj 2 1899 —
Strucelj Šimej 1 1893
Struska J. 1 b. d.
Strzygowski Josef 4 1905—18
Studiňskij R. 1 1900
Studniczka Franz 2 1918, 20
Stuhec Anton 1 b. d.
Stumme Hans 1 1919
»Styria« Verlag, Graz 1 1901
Suchanek Raimund i Pauline 1 1902
Süddeutsche Monatshefte 23 1915—16
Südhoff Karl 1 1920
Suhač Matija 2 1907—14
Suher Franc 11 1886—1903
Suhtscheck-Hanschker Friedrich
2 1916
Suida Wilhelm 1 1915
Sunčov N. 4 1901—13
Sunanchich Franz 1 1912
Susemihl Ed. 2 1917, 20
Sutnar Jaroslav 3 1898—1909
Svetič Fran 1 1884
Swičanski 1 1914
Swoboda Willibald 1 1902
Sychrowský O. 1 b. d.
Syrku Polihromij 1 b. d.
Szanto Emil 1 b. d.
Szczepański Alfred 4 1898—99
Sztripsky Ilidor 1 1917
Šaff Frida i Vojtěch 2 1900, 03
Šahmatov Aleksandar Al. 11 1903—11
Šajn Josip 1 1890
Šanda Dragan 2 1904, 12
Šanda Janez 2 1911
Šanda Luise, rođ. Kottler 6 1903—08
Šaula Marko 1 1910
Šavnik Karl 1 1901
Ščepkin Jevgenij 10 1893—1900
Ščepkin Vjačeslav Nik. 31 1888—1906
Ščerbatskoj Fedor Hip. 17 1894—1906
Šebetić Marko 2 1900, 04
Šega Rudolf 1 1901
Šijanec Miroslav 1 1897
Šišić Ferdo 5 1910—18
Šišmanov Ivan 17 1888—1918
Šišmarev 1 1901
Škarica (dr) 1 1899
Škerlj Milan 4 1904
Škrabec Stanislav 19 1896—1917
Šlebinger Janko 27 1900—17
Šolta Beno (= Scholze) 2 1918, 19
Špaček Carl 1 1898
Špitálský J. 1 1901
Šrepel Milivoj 95 1890—1909
Šrepel Slavo 2 1902, 03

Šrepel Zdenka 6 1905—11
 Štrain Ivana 1 b. d.
 Štrekelj Afra 1 1913
 Štrekelj Karl 30 1885—1911
 Štrekelj Milica 1 1918
 Štritof Anton 1 1910
 Štuhec Janez 1 b. d.
 Stych Antonín 1 1909
 Šubelj Ivo 1 1914
 Šubert Frant. Adolf 3 1896—98
 Šubic Fran 1 1897
 Šubič Lojze 3 1897—98
 Šuklje Fran 9 1897—1907
 Šuman Janko 4 1885—1902
 Šurmin Đuro 7 1902—05
 Šusta Josef 1 1914
 Šušteršič Anton 3 1917
 Šušteršič Ivan 5 1902—10
 Šuta Franjo 2 1885

 Taborič Tereza 1 b. d.
 Tauber Alfred 2 1902
 Tavčar Ivan 1 1912
 Teodorov Balan Aleks. 2 1902, 07
 Terčan(?) 1 1898
 Teubner B. G. 23 1903—23
 Thallóczy Ludwig 1 1899
 Thiel V. 1 b. d.
 Thommen Alfred 1 1902
 Thurnwald Richard 1 1920
 Ticéloču Jón 1 1914
 Tičar Josip 1 1911
 Tille Václav 2 1902, 06
 Tolstoj Ivan Ivan. 2 1897
 Tomanič Janez 1 1903
 Tomazič Ferdinand 1 1912
 Tominač 1 b. d.
 Tominec Ivan 8 1914—17
 Tominšek Josip 14 1902—15
 Tommaseo Ante 3 1910—12
 Tommaseo Justina 1 b. d.
 Topić Grga 14 1911—14
 Toplak Jakob 1 1922
 Toporiš Ivan (?) 1 1907
 Tonkoš Ivan 1 1900
 Tosinov(?) Gustav 1 1885
 Trabert Wilhelm 1 b. d.
 Abensperg-Traun H. 2 1898
 Trček Ana 3 1904
 Trebič Tereza 1 1894
 Trebitsch Rudolf 1 1911
 Treo Karl 4 1886—1890
 Treščec Vladimir 1 1911
 Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu
 7 1902—14
 Triller Karl 2 1912, 15
 Trilovskij Kirilo 1 b. d.
 Trnski Dragan 1 1909
 Trojanović Sima 14 1906—17
 Trolič Nikola 5 1897—98
 Tropsch Stjepan 3 1911—15

Trstenjak Anton 3 1898—1903
 Trstenjak Davorin 23 1884—87
 Truden Mihael 1 1886
 Truhlar Josef 2 1889
 Tschermak Armin 1 b. d.
 Tschermak Erich 2 b. d.
 Tuma Henrik 8 1905—16
 Turk Stane 1 b. d.
 Turner Pavel 102 1885—1920
 Turzanski M. 1 b. d.
 Twardowski Juliusz 1 b. d.

 Uebersberger Hans 1 b. d.
 Uhlenbeck Christian Cornélius 1 1906
 Uhlirz Karl 1 1908
 Ulanowski Boleslaw 1 1918
 Ułaszyn Henryk 5 1906—10
 Ulrich Marin 1 1899
 Unie česká grafická, Prag 1 1911
 Urbančič J. 2 1900
 Urbančič Valentin 1 1902
 Urbantschitsch Eduard 4 1896—1902
 Urlep Josip 1 1912
 Uspenskij Fedor 3 1891—93
 Ussár Aleksandar 2 1919
 Ustar 1 1905
 Ústřední svaz slovanských novinářů
 1 1906
 Ušeničnik Aleš 1 1905
 Uvarova Praskovja Serg. 1 1888

 Vabič Franc 1 1916
 Vadnjal Franc 2 1896
 Valjavec Matija 7 1885—92
 Valjavec Pavel 1 1900
 Varaždinsko muzejsko društvo 1 1920
 Varnhagen H. 2 1891
 Vasiljev Vasilij A. K. 1 b. d.
 Vasmer Max. 10 1907—31
 Verein für österreich. Volkskunde
 1 1912
 Vereins-Reservspital, Graz 2 1915, 16
 Vergun Dimitrij Nik. 1 b. d.
 Verstovšek Karel 8 1903—13
 Vesel Ferdo 2 b. d.
 Veselovskij Aleksij Nik. 2 b. d.
 Vesenjaka Ivan 2 1914
 Vetter E. 1 1920
 Vetterlein Victor 1 b. d. plus 3 1889
 Vidic Fran 46 1884—1914
 Viher S. 4 1903—08
 Vilhar Franc S. 1 1899
 Virbnik Anton 1 1905
 Višnikar Franc 1 1902
 Vladimirov A. 1 1891
 Vladimirov P. 1 1888
 Vlasák p. Josef 1 b. d.
 Vlasák (dr.) 1 1902
 Vlček Jaroslav 6 1897—1902
 Vodnik Branko: Drechsler
 Vodnik Felicita 1 1926

- Vodušek 1 1889
 Voglár Franc 1 1899
 Vojaško-veteransko društvo Sv. Urban
 1 1914
 Volarič Fran 1 1904
 Volčič Edvard 3 1896—1904
 Volkar Andrej 1 1922
 Volkelt Johann 1 1918
 Vondrák Václav 20 1884—1918
 Vošnjak Bogomil 13 1904—14
 Vošnjak Josip 7 1887—1905
 Vošnjak Mihael 5 1886—1909
 Voštar Ignac 6 1915—18
 Vouk Ivan 1 1916
 Vrbanič Fran 10 1898—1902
 Vrbanič Milan 1 1909
 Vrebac Franjo 1 1915
 Vrščaj J. 1 1900
 Vučenović Miloš 1 b. d.
 Vuga Josip 1 1917
 Vuković Antun 1 1903
 Vuksan-Kurjaković Sane 1 1916
 Vuletić-Vukasović Vid 2 1913, 14
 Vurnik Stanko 1 1926
 Vymazal František 2 1892

 Wagener E. 2 1917
 Wagner P. (Fribourg) 2 1920
 Wahle Julius 8 1886—1909
 Wahrmond Adolf 14 1890—99
 Waidmann (građev. savjetnik) 1 1917
 Walde Alois 1 1913
 Wallaschek Richard 1 1903
 Wallitschek Franz 1 1918
 Walter Stefi 2 1917
 Walzel Hedwig 2 1912, 17
 Walzel Oscar 24 1896—1919
 Wassmuth Anton 1 1917
 Wegscheider Rudolph 2 1902, 08
 Weidmannsche Buchhandlung 1 1900
 Weigand Gustav 8 1917—18
 Weil Moriz 1 1896
 Weilen Alexander 10 1904—18
 Weilen Margarete 1 b. d.
 Weinhardt Božidar 2 1892, 1914
 Weiss Anton 1 b. d.
 Weisser K. 1 1908
 Weisz August 12 1901—10
 Welza Matthäus 1 1902
 Wende (Berlin) 1 1919
 Wendel Hermann 3 1919
 Wenger Leopold 1 1910
 Werner Raimund 1 1902
 Wezjak Mitza 1 1918
 Wester Josip 3 1908—09
 Weule Karl 1 1913
 Weyke H. 1 1920
 Wezjak Gabrijel Josef 3 1908—16
 Wezjak Gerčka 7 1897—1900
 Wezjak Jakob ml. 16 1894—1917
 Wezjak Jakob star. 79 1897—1916

 Wezjak Liza 3 1917—18
 Wezjak Marija 1 1900
 Wezjak Rozi 5 1918—20
 Widder H. W. 2 1916
 Wiener Leo 4 1901—13
 Wiener Otto 2 1918
 Wiener Goethe Verein 2 1896, 98
 Wiesenberg Alexander 3 1902—11
 van Wijk N. 3 1914—17
 Wik 1 1918
 Wildenhahn Susanne 1 1918
 Wildhagen K. 1 1920
 Wilfan Josip 1 1908
 Windisch Ernst 2 1917
 Winter Carl 57 1908—23
 Winter O. 1 1916
 Wirhoff Franz 1 1903
 Witkowski Georg 1 1919
 Wotke Karl 4 1885—1902
 Wolff Theodor 1 b. d.
 Wollner W. 1 1902
 Wolschan Eduard 1 b. d.
 Wolski Zygmund 1 1891
 Wozniski(?) Kaz. 1 1908; Agence Polo-
 naise
 Wyplel Ludwig 1 1912

 Zabolotski N. 3 1905
 Zadružna tiskarna, Ljubljana 3 1910
 Zajc Ivan 1 1911
 Zajčić Kamilo 4 1895, 96
 Zauner Adolf 3 1912—15
 Zauner Melanie 1 1913
 Zavadil Josef 23 1898—1917
 Zavadlal Mihael 4 1893—1908
 Zavadlal Miša 3 1916
 Zavadskij A. 1 1900
 Zbašnik Fran 15 1902—08
 Zdzarski Stanislav 1 1898
 Zdziechowski Marjan 22 1896—1912
 Zega Nikola 4 1912—29
 »Zeit«, Beč 2 1899, 1901
 Zeitschrift für vergleichende Literatur-
 geschichte 1 1897
 Zelenik Dmitrij 1 1913
 Zelenik Josip 11 1885—1905
 Zeman Jan 1 b. d.
 Zenkl Jan 5 1897—98
 Zibrč Čeněk 6 1895—1910
 Zidanšek Joso 1 b. d.
 Zilsch (kapelan) 2 1919
 Zimmermann Fr. Xav. 2 1912, 14
 Zimmermann Gustav 3 1919—21
 Zimonić Petar 1 1914
 Zimonjić Stevo 2 1914
 Zinck P. 3 1918—19
 Zingerle Hermann 2 1915, 16
 Ziskal Alois 1 1916
 Zivier Ezechiel 5 1918
 Zmazek Franc 1 1889

Znanstveno društvo za humanistične
vede, Ljubljana 1 1922
Znidarčič 1 1911
Zoth Oskar 1 1913
Zubatý Josef 2 1918
Zuković Milan 1 1914
Zupan Fany 1 1915
Zupan Johann 1 1897
Zupan Katarina 3 1900—09
Zupan Vinko 56 1908—15
Zurić Milan 1 1904
Zwierzina Konrad 26 1884—1917
Zwierzina Minka 1 1915

Žabota Ivan 6 1904—13

Žalud 1 1912
Žigon Avgust 6 1903—14
Žirovnik Janko 5 1899—1901
Žitek Josip 1 1897
Žitnik Ignacij 1 1900
Žižek Fran 17 1911—20
Žmavc Ivan 13 1897—1916
Žnidarič A. (notar) 1 b. d.
Žnidarič Jožef 6 1884—1902
Žolger Ivan 16 1900—18
Žujović Jovan 1 1905
Žunkovič Davorin 6 1902—11
Županič Niko 3 1909—29
Žuža Olga 3 1913—14
Žužek Fran 5 1917—18

DODATAK

Korespodencija M. Murka sačuvana u Literarnom arhivu Narodnog muzeja u Pragu

(Podaci se navode prema dvjema knjižicama F. Baŕhe spomenutim u
ovom članku na strani 110.)

Podaci iz god. 1957:

A. Pisma jugoslavenskih pisaca Matiji Murku:

Albrecht Fran (5,1922); Anastasićević Dragutin (1,1927); Andrić Nikola (6,1924-1941); Babnik Janko (15,1919-1927); Barac Antun (11,1928-1951); Barić Henrik (1,1920); Baš Fran (2,1932,1937); Belić Aleksandar (16,1924-1951); Belović Jelena (1,1928); Benešić Julije (1,1931); Bosanac Stjepan (1,1926); Božićković Juraj (1,1927); Breyer Mirko (21,1917-1935); Breznik Anton (7,1926-1937); Bučer Franjo (6,1918-1928); Bulat Petar (1,1925); Bulić Fran (10,1921-1932); Cvijić Jovan (7,1921-1925); Čelar Josip (8,1926-1930); Corović Vladimir (1 b. d.); Čurčin Milan (21,1920-1939); Dukat Vladoje (2,1924,1929); Đorđević Tihomir (1,1925); Erdeljanović Jovan (2,1925,1931); Hribar Ivan (13,1922-1936); Hubad Matej (2,1929); Ilesić Fran (5,1921-1931); Ivšić Stjepan (15,1921-1930); Jagić Vatroslav (5,1921-1923?); Jovanović Slobodan (1,1929); Karlić Petar (20,1920-1930); Katalinić-Jeretov Rikard (1,1941); Keršič Petar (1,1937); Kidrič Fran (28,1921-1938); Kolendić Petar (2,1930); Konjović Petar (1,1935); Kotnik Franc (10,1921-1946); Kotnik Janko (4,1921-1946); Kovačić Fran (1,1924); Kramer Albert (2,1933); Kršić Jovan (1,1930).

B. Pisma Matije Murka:

Francev Vladimir A. (3,1902-1913); Gebauer Jan (8,1905); Hrozny Bedřich (1 b. d.); Jakubec Jan (74,1894-1921); Kadlec Karel (1,1901); Karásková Melanie (3,1916-1918); Karásek Josef (55,1896-1913); Laurin Arne

(12,1921-1932); Lego Jan (2,1895/1 b. d.); Machar Josef S. (3,1895-1924); Muka Arnošt (38,1878-1928); Patera Adolf (1,1899); Prusik František (2,1891,1892); Purkuně Cyril (1,1927); Raušar Josef Z. (9,1899-1940); Rezek Antonín (15,1894-1902); Strakatý Jan Karel (1,1937); Šubert František A. (5,1897-1898); Tobolka Zdeněk V. (1,1936); Vlček Jaroslav (15,1896-1913); Zibra Cenek (10,1895-1927).

Podaci iz god. 1962:

A. Pisma jugoslavenskih pisaca M. Murku:

Borko Božidar (6,1932-38); Boršnikova Marja (1,1928); Dolenc Metod (3,1932-37); Herič Franjo (22,1921-46); Lalić Radovan (3,1930-8); Lončar Dragotin (1,1917); Luković Kosta M. (2,1935-36); Matić V. (2,1922-31); Mihelić Aton (6,1929-39); Milaković Josip (4,1921); Milanović K. (1,1921); Moskovljević Miloš S. (6,1920-35); Nachtigal Rajko (18,1920-35); Nakić Vjenceslav (1,1927); Pavićević Mićun M. (8,1928-37); Petre Fran (7,1939-40); Petrović Ilija M. (1,1931); Piprek Jan (1,1925); Plečnik Josip (4,1921-29); Ploj Oton (8,1930-35); Podkrajšek D. Kazimirovič (1,1926); Polec Janko (1,1931); Poljanec Fran (1,1931); Popović Dragomir (1,1932); Popović Pavle (8,1922-30); Potočnik Lojze (37,1927-43); Prijatelj Ivan (3,1921-32); Prohaska Dragutin (15,1911-30); Protić Vasilije (2,1930-36); Puntar Josip (2,1933); Radojčić Nikola (11,1921-33); Ramovš Franc (52,1920-41); Rešetar Milan (64,1921-40); Rogoz Zvonimir (1,1930); Rostohar Mihajlo (3,1933-34); Skrbinšek Josip (10,1922-31); Stanojević Stanoje (1,1933); Stelè France (4,1922-27); Stojanović Ljubomir (4,1920-26); Stojković Marijan (10,1921-41); Stražnicki Stanislav (3,1921-24); Strmšek Pavle (4,1933); Šavnik Pavle (2,1923); Šegula F. S. (1, b. d.); Šeparović M. (1,1936); Šimčik Ante (11,1927-34); Škerlj Božo (7,1929-38); Škerlj Milan (3,1931-41); Šlebinger Janko (12,1926-30); Tratnik Josip (2,1930-31); Trojanović Sima (6,1911-21); Tuma Henrik (7,1923-33); Vazov Boris (2,1928-31); Veber France (3,1926-33); Vodnik Branko (16,1920-36); Vojnović Lujo (10,1923-36); Vračarević Boško S. (1,1930); Vrhovac Radivoj (1,1922); Zega Nikola (2,1929-30); Žontar Josip (2,1931); Županič Niko (7,1912-40).

B. Pisma Matije Murka:

Barjaktarović Milovan (1,1932); Emler Jan (11,1922-41); Fischer Otakar (2,1931-33); Francev Vladimir A. (1,1932); Horák Jiří (1,1936); Kurz Josef (1,1927); Mahen Jiří (1,1938); Máchal Jan (2,1919-21); Niederle Lubor (1,1925).*

* U međuvremenu je »Literarní archiv Národního muzea« objavio potpun popis Murkovih korespondenata i ostale građe (u brošurici za nutarnju muzejsku upotrebu): Jan Wagner, Matija Murko, 1861—1952 (Literární pozůstalost č. 490), Praha 1963.

R É S U M É

LE DESTIN DES OEUVRES POSTHUMES ET DES PHONOGRAMMES DE POÈMES EPIQUES SERBOCROATES DE MATIJA MURKO

I. Bien que Matija Murko, ancien professeur des langues et littératures slaves, décédé à Prague le 11 février 1952, ait encore vu l'édition slovène élargie de ses Souvenirs (Spomini, Ljubljana 1951) et l'édition serbo-croate de sa grande oeuvre sur la poésie épique serbo-croate (Tragom srpsko-hrvatske narodne epike: Putovanja u godinama 1930—1932, Zagreb 1951), il reste encore quelques tâches à remplir. Au lieu des proposées Ouvres complètes ont été publiées en tchèque Rozpravy z oboru slovanské filologie (Prag 1937) et Rozpravy z oboru slovanského národopisu (Prague 1947) et un seul volume d'oeuvres choisies en slovène (Matija Murko: Izbrano delo, Ljubljana 1962), édité à l'occasion du centenaire. Resteraient à publier le manuscrit *Historia septem sapientium* et quelques autres oeuvres inédites, tandis que l'édition de l'original tchèque de l'oeuvre sur la poésie épique après l'édition serbo-croate n'est plus si pressante.

II. La correspondance est, d'accord avec le testament, partagée entre la Bibliothèque Nationale et Universitaire (NUK) de Ljubljana, conservant la correspondance jusqu' à 1920, date de sa nomination à Prague, et le Literární archiv knihovny Národního muzea à Prague qui garde la correspondance et autres documents ultérieures. Ljubljana conserve environ 9400 lettres, provenant de 1775 correspondants, tandis qu' à Prague sont gardées environ 10.000/en tout donc presque 20.000/lettres. Les deux collections comprennent aussi quelques manuscrits et autres documents, de même que les carnets de voyages à la recherche de la poésie épique serbo-croate comptent 3418 pages.

Dans sa dernière lettre, adressée à moi, le père a encore exprimé le voeu que l'Académie slovène des sciences et des beaux arts publie la grande collection des chansons nationales slovènes recueillies au soins d'un comité auquel il présidait après la mort du prof. Štrekelj.

Heureusement, le Literární archiv a justement publié le catalogue de la succession intitulé Literární archiv Národního muzea v Praze: Literární pozustalost č. 490; Matija Murko (rédigé par Jan Wagner, Praha 1963, 41 pages) tandis que la liste de Ljubljana suit à la fin de cet article.

III. Le destin des phonogrammes des poèmes épiques serbo-croates est moins satisfaisant. Les disques originaux, recueillis au cours des voyages de 1912—1913 et gardés par l'Académie des sciences autrichienne ont été détruits pendant les combats de 1945, mais l'Académie les a fait conserver à temps sur des disques métalliques: les matériaux sont donc, ensemble avec les carnets y relatifs, soigneusement gardés. Une partie des 349 disques datant de voyages de 1930—1932, quand nous utilisions deux phonographes à la fois permettant aussi l'enregistrement continu des poèmes plus étendus, et gardés par le Slovanský ústav de Prague, notamment 53 disques ont été en 1941 remis à Berlin (par le prof. Gesemann) pour y étudier la possibilité de galvaniser les disques très sensibles et faciliter la fixation des textes enregistrés par le phonographe et quelquefois assez divergeants du texte dicté avant l'enregistrement. Aussi ces disques berlinois ont disparus pendant les combats de 1945. Une partie du reste (de 296) s'est fondue par hasard à proximité d'un poêle. Il serait donc nécessaire d'étudier sur place quels disques ont été remis à Berlin et quels autres ont été conservés.

Les disques devraient d'après mon calcul approximatif, contenir quelques 14.000 vers décasyllabiques. Grâce au magnétophone, il serait désormais possible de faire la transcription de tous les textes encore inintelligibles et d'en décoder le texte, en répétant selon les besoins à volonté la reproduction du texte.

La publication simultanée des deux collections de correspondants facilitera les études de la correspondance entretenue avec les slavistes, politiciens et autres savants appartenant aux nations diverses. Selon la proposition du prof. A. B. Lord serait à désirer l'édition des disques ainsi que des carnets de voyage comprenant aussi beaucoup de données ethnographiques.